

PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN, FRYSLAN EN DRENTHE

Verslag van de gezamenlijke vergadering van Provinciale Staten van Groningen, Fryslân en Drenthe, gehouden op 28 november 2006 in het Provinciehuis te Assen.

Voorzitter: de heer E.H.T.M. Nijpels, Commissaris van de Koningin in de provincie Fryslân en plv. voorzitter van het SNN

Griffier : mevrouw I. Rozema, griffier van de staten van Drenthe en het Algemeen Bestuur van het SNN.

Aanwezigen Provincie Groningen:

Mw. J.W.F. Boon-Themmen, mw. A.F. Bos, D. Bultje, A.A. van Dam, mw. T. Deinum-Bakker, L.A. Dieters, mw. J.M. Drees, W. Haasken, K.J. Havinga, J. Hilverts, mw. D.J. Hoekzema-Buist, D.A. Hollenga, M.J. Jager, F.C.A. Jaspers, mw. A.G. van Kleef-Schrör, J.W. Kok, J.L.H. Köller, E.J. Luitjens, mw. W.J. Mansveld, L.A. Meijndert, H.C. Moll, W.J. Moorlag, mw. I.P.A. Mortiers, R.C.E. Neef, H. Nijboer, M.L.J. Out, W. van der Ploeg, R.D. Rijploeg, I.J.J. Rijzebol, mw. M.J. Schouwenaar, F.J. van der Span, mw. F. Stavast, R. Stevens, J.W. Veluwenkamp, P.G. de Vey Mestdag, R. de Vries, mw. A.A. Waal-van Seijen, mw. A.C.M. de Winter-Wijfels en T.J. Zanen.

Aanwezigen Provincie Fryslân:

H.C.G. van Asten, mw. T. Bijstra-de Vries, J. de Boer, mw. M. Boskma-Veenstra, mw. J. Dijkema-Reijnders, R. Ferwerda, R. Fokkens, O. van der Galiën, I. Groeneveld, A.B. van der Ham, F. Hijlkema, A.H. Kaper, J. Kloosterman, J.G. Kramer, W. Lycklama á Nijeholt, A.v.d. Meer, J.J. Sieswerda en A.H.J. Versteeg

Aanwezigen Provincie Drenthe:

H. Baas, A. Boer, W.A.R. Boer, A.H.J. Dohle, G.A.W. Fonk, mw. W.G. Goudriaan-Visser, Ch.C. de Haas, J. Haikens, F.A.J. Harleman, H. Holman, mw. I.J. Huisman-Holmersma, A. Huizing, B. Janssen, S. de Jong, M.J. Kaal, W.H. Kuiper, J. Langenkamp, A. Lanting, H.P.K.M. Looman, mw. A.H. Mulder, E. Olij, J. Oving, H. van de Pol, R.E. Pot, G. Roeles, J.P. Sluiter, E.R. Veenstra, mw. S. van de Vijver-Geitz, A. Wendt, Th.J. Wijbenga en H. Zomer.

1. Opening

De PLV. VOORZITTER: dames en heren, de vergadering is geopend. Ik heet u allen van harte welkom. Dit is de derde keer dat de drie Noordelijke staten bij elkaar komen. Deze derde vergadering heeft heel wat voeten in de aarde gehad. Er was een datum vastgesteld, die door de tweede kamerverkiezingen weer moest worden verzet. Mede hierdoor is, overigens in goed overleg met de agendacommissie, van een ochtendprogramma afgezien. Dit wordt buitengewoon betreurt, omdat de vorige keer goede ervaringen met een ochtendprogramma zijn opgedaan. Op deze termijn en in deze politieke omstandigheden bleek een ochtendprogramma echter niet goed te organiseren. De voorzitter laat zich helaas verontschuldigen. Hij zal in de loop van de middag arriveren. Hetzelfde geldt voor gedeputeerde Swierstra. Hun afwezigheid hangt samen met de crematie van de heer Weidgraaf, voormalig statenlid en gedeputeerde van de Provincie Drenthe. In de loop van de middag, rond half vijf, zullen beide heren weer aanwezig zijn. De heer Swierstra wordt vervangen door mevrouw Haarsma. Mevrouw Andriesen wordt vervangen door de heer Bijman. De heer Gerritsen is in levende lijve aanwezig. Hij zal het woord voeren, als EZ aan de orde komt. De inzet van deze gezamenlijke vergadering is het Manifest. Het DB was van mening dat de tweede kamerverkiezingen en de daarop volgende formatie een geschikt moment zou zijn, om opnieuw met een nieuw kabinet in de slag te gaan.

Niet vanuit een defensieve positie, maar vooral met het oogmerk om met een nieuw kabinet afspraken te maken en vooral afspraken af te maken zoals ze de afgelopen jaren voor een deel zijn ingezet. Wat ons betreft wordt het Manifest daarmee, met alle veranderingen die u op dat punt zou willen voorstellen, inzet voor het bestuurlijk overleg met het nieuwe kabinet. Er is nadrukkelijk van afgezien er een uitvoerig stuk van te maken omdat bekend is dat dit in Den Haag niet werkt. We hebben de kracht van de regio op hoofdlijnen aangegeven. Tegelijkertijd hebben we ook aangegeven hoe we als regio onze eigen verantwoordelijkheid willen nemen en met het kabinet willen samenwerken aan een aantal belangrijke opgaven. Het gaat er vandaag in deze vergadering vooral om, het politieke debat te richten op dit Manifest dat we aan het Rijk willen aanbieden. Het is duidelijk dat er nogal wat onvrede heerst over de voorbereiding van deze vergadering. Ik ben niet bij het DB geweest en ik maak geen deel uit van de agendacommissie, maar ik heb het één en ander mogen opmaken uit de vergaderingen. De onvrede hing samen met de tijdsdruk, en met de vraag of het hele AB bij deze procedure nog een rol moet spelen. Uiteindelijk heeft de agendacommissie van het AB er in meerderheid mee ingestemd om dit Manifest niet in de AB-vergadering van 14 november te bespreken. Op verzoek van de agendacommissie is het Manifest vertrouwelijk rondgestuurd met een embargo tot 21 november. De mogelijkheid bestond om tussentijds, gewenste wijzigingen in het Manifest aan te geven. Los van het feit dat het AB de eigen politieke verantwoordelijkheid heeft en u daar vandaag ook voluit over kunt gaan debatteren. Er heeft nog enige onduidelijkheid bestaan over een verzoek in de richting van de agendacommissie, om radiostilte over het Manifest te betrachten. Dat was natuurlijk een raar verzoek. Op het moment dat dit verzoek u bereikte werd tegelijkertijd door de drie voorzitters van de college's een toelichting op het Manifest gegeven voor de pers. Dat kan dus niet. Als u van plan was daar iets over te zeggen, dan kunt u zich die moeite besparen. Wij vinden dat ook een rare procedure. Het was, heel simpel, een vergissing. Het had niet zo moeten gebeuren. Het is goed als we ons vandaag richting op de inhoud van het Manifest. In de agendacommissie kan de volgende keer nog even teruggeblikt worden op hoe het nu allemaal precies is gegaan. Het is weinig zinvol om, als een politiek belangrijk document aan de orde is, elkaar te gaan bezig houden met procedures. Er is in het verleden veel aan de orde geweest over de vraag, of dit nu wel of niet een vierde bestuurslaag is. In het verleden is daar met elkaar een afspraak over gemaakt. Nu wordt vergaderd als gezamenlijke staten. Uiteindelijk is het resultaat van deze vergadering dat u een advies uitbrengt aan de drie afzonderlijke statenvergaderingen van de drie Noordelijke provincies. De besluitvorming vindt dus in die drie vergaderingen plaats. Het is op dit moment nog onduidelijk of er een quorum aanwezig is in de vergaderingen die aan het einde van deze dag zouden moeten volgen.

Een aantal mensen komt misschien wat later en daarom heeft het ook geen zin om op dit moment al te filosoferen over wat we precies gaan doen als er in één van de staten geen quorum wordt bereikt. Het DB heeft er wel over nagedacht. Mocht dit het geval zijn, dan lijkt het ons verstandig om in ieder geval de drie vergaderingen, waarin de staten een beslissing zullen nemen, niet vanavond te laten plaatsvinden. Begin december zijn er nog statenvergaderingen in alle provincies. Dan kan dit onderwerp worden geagendeerd. Dit heeft als bijkomend voordeel dat, mochten er voorstellen zijn om het Manifest op een aantal punten aan te scherpen c.q. te veranderen, er nog tijd is om dat op een verantwoorde manier te verwerken. Maar we laten dat afhangen van de aanwezigheid van het quorum. Er is een lijst met afmeldingen. De afmeldingen zullen in het verslag worden opgenomen. Ik lees ze niet voor. Dan nog een opmerking over het gebruik van de Friese taal. We hebben twee gezamenlijke statenvergaderingen gehad. Ik ga er vanuit dat wij een soort gedragslijn hebben ontwikkeld rond het gebruik van het Fries. Voor degenen die deze gedragslijn niet helder voor ogen staat, haal ik deze nog even aan. De gedragslijn werd destijds ook gehanteerd in het kader van de ISPC-vergaderingen. Destijds is afgesproken dat de leden van de ISPC in de gelegenheid worden gesteld om in het Nederlands en het Fries het woord te voeren. Bij het gebruik van het Fries zal een Nederlandse samenvatting worden gegeven als daar nadrukkelijk om wordt gevraagd. Er wordt geen gebruik gemaakt van tolken. Dit was een heel deftig besluit van het ISPC in het verleden dat destijds unaniem is genomen.

De heer Kramer heeft de afgelopen vergaderingen, zonder dat daarom werd gevraagd, en dat was buitengewoon netjes van hem, de Nederlandse vertaling gegeven. Het lijkt me dat daarmee dit element, voor deze vergadering voldoende is afgedekt. Dan nog even iets over de vergaderorde. U weet dat er een bepaalde spreektijd voor de eerste termijn is vastgesteld. Na de eerste termijn van de zijde van de gezamenlijke staten wordt de vergadering geschorst. Vervolgens zal het DB zich buigen over de beantwoording. Dat roept een vraag op. Stel nu dat de beraadslaging over dit document eenvoudiger is, dan de opstellers van het tijdschema zich hadden voorgesteld. Wat is dan het gevolg voor de verdere gang van zaken? Dat lijkt me simpel. Stel dat mocht blijken dat we er in de eerste termijn redelijk snel met elkaar uit komen, dan is er geen enkele reden om elkaar nog verder bezig te houden. Wij stellen voor om, als het quorum daarvoor aanwezig, de afzonderlijke statenvergaderingen eerder te laten plaatsvinden. Mocht het quorum niet aanwezig zijn, dan is er iets heel anders aan de orde en wordt de zaak, wat ons betreft, verdaagd naar de statenvergaderingen in december. Of dat zo is, kunnen we pas verstandig beoordelen aan het begin van het antwoord van het DB. U bent er van op de hoogte dat interrupties nooit ten koste van de spreektijd gaan. U kunt elkaar dus gezellig bezighouden. Mochten we voor die tijd klaar zijn, dan heeft de catering van de Provincie mij verzekerd, dat u op de maaltijd kunt blijven rekenen. Deze wordt gewoon uitgeserveerd. U bent dan vrij om na de maaltijd het pand onmiddellijk te verlaten. Er rest nog één huishoudelijke mededeling. Gedurende de hele vergadering is koffie en thee beschikbaar. Mocht u nog vragen hebben, dan zijn de mensen van het bestuurssecretariaat aanwezig om uw vragen te beantwoorden.

Mevrouw GROENEVELD: de voorzitter gaf terecht aan dat wij een advies formuleren aan de drie afzonderlijke staten. Ook gaf hij aan dat, mochten wij onverhoopt eerder klaar zijn, wij elkaar niet verder gaan bezig houden. Mijn fractie wil het voorstel doen om elkaar er aan te houden, vóór het diner nog klaar te zijn, zodat er met het diner kan worden afgesloten.

De PLV. VOORZITTER: mevrouw Groeneveld, wij kennen u als een efficiënt vergaderaar, maar ik stel voor dat we dat punt even aanhouden tot na de eerste termijn van de staten. Dan kan de balans worden opgemaakt van wat er in het debat aan de orde is gesteld. Mocht blijken dat dit heeft geleid tot grote politieke verschillen van inzicht, zullen we er met elkaar de tijd voor moeten nemen. Is dit niet het geval – en dat heeft u zelf in handen – dan kan er alsnog efficiënt worden geopereerd. Niemand is toch deze vergadering binnengegaan met het idee, vanavond perse tot half tien bezig te willen worden gehouden? We zullen pogen conform te opereren.

De heer KÖLLER: voorzitter, u heeft al gememoreerd dat deze vergadering eindelijk plaats vindt. U weet dat ik in een aantal vergaderingen hier opmerkingen over heb gemaakt. Op een gegeven moment heb ik gezegd dat we beter konden gaan vissen. Gezien de reactie van de heer Hollenga in juli, had ik achteraf gezien, beter kunnen zeggen dat we beter naar de Canarische eilanden konden gaan. Mijn opmerking over het vissen bracht hem namelijk op het idee om mij een hengel aan te bieden. Van huis uit ben ik absoluut geen visser. Maar dat geeft niet. Ik woon wel vlak bij het water en wat gebeurde er? Op 1 november kwam het water wel heel dicht bij mij. Toen ik daar wat vragen over stelde en eens dieper ging duiken in allerlei rampspoeden die in mijn woonomgeving zijn gebeurd, kwam ik daar een uitspraak tegen van één of andere chroniqueur uit 1700. Hij schreef: "Het water stond zo hoog dat de panharing in de regenbak zwom." Toen schoot mij iets te binnen. De heer Hollenga heeft mij een hengel gegeven. Ik hou dan wel niet van vissen en met dat hengeltje vang je overigens sowieso geen haring, maar ik ken iemand die verse panharing heeft. Daarom bied ik als tegenprestatie de heer Hollenga een drietal verse panharingen aan.

De PLV. VOORZITTER: dames en heren, de heren Köller en Hollenga hebben laten zien hoe het in Den Haag zou moeten. Misschien dat dit idee uw politieke leiders kan inspireren wat vriendelijker met elkaar om te gaan. Een goed voorbeeld voor Bos en Balkenende.

2. Manifest Noord-Nederland

De heer VERSTEEG: voorzitter, in de politiek kun je best aardig met elkaar omgaan, maar dat wil niet zeggen dat je niet scherp naar elkaar kunt zijn. Ik ben dan ook niet van plan om dit nu achterwege te laten.

Voordat ik inga op het Manifest namens de drie PvdA-fracties, wil ik onze bijdrage eerst in een politiek kader zetten. Het is zeker na de eeuwwisseling een bijzondere politieke tijd. Ook al is het geen oplossing om je op te sluiten in je eigen kleine kringetje, veel mensen zijn toch op zoek naar eenvoudige antwoorden op zorgen en angsten die ze hebben in hun bestaan. Zorgen over hun werk, het steeds meer verdwijnen van de maakindustrie waardoor met name handarbeiders nauwelijks meer aan de bak komen. Zorgen over hun huisvesting, hun inkomen, de zorg voor henzelf, hun ouders en grootouders, over de onderwijsachterstanden van hun kinderen en over de leefbaarheid in de wijk. Zeker ook op het platteland, zorgen over groter worden van inkomensverschillen, rijken die rijker worden en armen die verder afzakken op de maatschappelijke ladder. Allemaal zaken, die dicht bij de mensen zelf liggen. Als politiek hebben we de verantwoordelijkheid om die gevoelens serieus te nemen, zonder oogkleppen op voor het feit dat we in een wereldomgeving leven. Ook de christelijke krant het Friesch Dagblad, geeft als analyse dat het socialer moet in dit land. Terecht. De grootste groep kiezers had immers de boodschap dat zij de buik vol heeft van het kille boekhouderbeleid van het huidige kabinet.

En daar was dan het Manifest. Prima initiatief om op tijd een informateur te voeden met de Noordelijke visie op haar toekomstontwikkeling. Prima dat het een kort stuk is. De boodschap moet krachtig zijn in haar beknoptheid. Het voorliggende Manifest is dus zeker niet onjuist in onze ogen. Maar het mist ook het nodige. Allereerst inhoudelijk. Ik heb daar zojuist in mijn inleiding al het nodige over gezegd. Maar ook procedureel. Wij vragen ons af of dit wel het goede moment is. Aan welke politieke stromingen richten we dit Manifest? De toon van het voorliggende concept gaat helemaal mee in die van de kabinetten Balkenende. Willen we dat als het Noorden wel? Wat de PvdA betreft is daarop het antwoord: neen! Met het Langmanaccord, gesloten met het kabinet Kok, werkten we met een meerjaren aanpak. Het kabinet Balkenende heeft daar een projectenaanpak van gemaakt met een veelheid aan overleg-, vergader-, controle- en nog eens controlestructuren. De administratieve lastendruk is steeds verder toegenomen. Niet het bereiken van maatschappelijke doelen stond voorop, maar de boekhouding was de heilige koe geworden.

We hebben ons er met elkaar, ambtelijk, bestuurlijk en politiek op vele manieren tegen verzet, maar de antwoorden hadden een sterk sovjetkarakter: njet!

De PvdA is van mening dat we niet met dit gekout van de huidige regering mee moeten gaan. Laten we de oproep van de kiezers nu ook direct vertalen: we gaan voor een socialer Noord-Nederland, dat uitgaat van de eigen potenties. Voorzitter, hoe je het ook wendt of keert, we hebben hier nog problemen en daar willen we onze ogen niet voor sluiten. Het is theekransjes gepraat door alleen maar over kansen te praten. AOW'ers die in de afgelopen jaren fors in besteedbaar inkomen achteruit zijn gegaan, hebben terecht geen trek in bestuurlijk gepraat over uitsluitend asfalt en beton. En dan heb ik het maar niet over de sterk gegroeide groep mensen, die onder de armoedegrens terecht is gekomen. Tegelijk willen we niet met de pet in de hand bij de informateur staan. Dat is volgens ons ook helemaal niet nodig. We kunnen heel veel op eigen kracht. Ons organiserend vermogen is heel groot. We hebben nog steeds een fantastisch concept met het Kompas van het Noorden. Met de Strategisch Agenda is dit concept misschien wel wat te veel uitgekleeft, om maar te voldoen aan de politieke realiteit van voor de verkiezingen van 22 november.

Voorzitter, u merkt dat, wat ons betreft, de toon van dit Manifest verandert naar een tekst met een meer sociaal accent. En zoals gezegd, dan hebben wij geen behoefte aan nieuwe studies, maar gaan we weer naar de analyse van Langman en de vertaling in het Kompas.

Dat is het kader en Den Haag mag van medebestuurders in de regio verwachten dat ze zorgvuldig met belastinggeld omgaan, gecontroleerd door de eigen regionale volksvertegenwoordiging. Wat ons betreft is de boodschap ook dat we nu weer snel en daadkrachtig aan de slag gaan. Dat we dingen gaan doen. En dat we daarbij heel in het bijzonder, oog hebben voor de sociale kant. In het begin van mijn betoog heb ik een aantal onderwerpen genoemd die voor ons van belang zijn en die wat ons betreft vertaald kunnen worden in het Manifest. Vanzelfsprekend willen we oog blijven houden voor de zaken uit de Strategische Agenda. Wij willen in ieder geval niet de kant uit van isolationisme en populisme. Maar nogmaals, we hebben als Noordelijke PvdA de boodschap van de kiezer goed verstaan.

Samenvattend voorzitter: op zich is met het Manifest niets mis, als antwoord op de regionale agenda van het HUIDIGE minderheidskabinet. De sociale component ontbreekt in dit Manifest echter teveel en wat ons betreft moeten we even wachten met het sturen van een noordelijk Manifest tot er meer zicht is op de kabinetsformatie.

Voorzitter, dit hebben we in meer bestuurlijke bewoordingen verwoord in een motie waarvan ik het dictum voorlees:

‘verzoeken de colleges van Gedeputeerde Staten, in het aan de leden van de Tweede Kamer en de informateur(s) aan te bieden Manifest op te nemen:

- in het te vervaardigen regeerakkoord actief invulling te geven aan de zorgplicht van artikel 20 van de Grondwet,
- te bevorderen dat de regering gezamenlijk met de noordelijke provincies de sociale en economische problemen van Noord-Nederland op basis van een meerjarig programma gaat aanpakken en oplossen,
- in de komende kabinetsperiode de middelen voor economische structuurversterking evenwichtiger over het land te verdelen.

De PLV. VOORZITTER: door de heer Versteeg en zijn collega's uit Groningen en Drenthe is een motie ingediend. Die motie voldoet aan de formele vereisen, kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld en maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer HOLLENGA: ik zal mijn bijdrage in het Nederlands houden. Mocht er een Friese samenvatting nodig zijn, dan ben ik daar straks in de pauze voor beschikbaar. Voorzitter, eerst wil ik even terugkijken naar de vorige gezamenlijke statenvergadering, een hele poos geleden, op 26 januari 2005. Toen is de Strategische Agenda 2007-2013 vastgesteld. Vanuit de CDA fractie is toen de vraag opgeworpen: zijn de ambities die we hebben, wel in overeenstemming met de teruglopende middelen die we voor de komende periode voorzagen. Wij vroegen ons af of er niet scherpere keuzes gemaakt moesten worden. Uiteindelijk hebben we met z'n allen geconcludeerd, dat we de Strategische Agenda zouden uitwerken in een uitvoeringsprogramma. In diezelfde vergadering is onder andere door het aannemen van een motie van de PvdA besloten om te komen met een concreet uitvoerings- en actieprogramma. We hadden toen nog de hoop dat dit voor 1 mei van dat jaar aan ons kon worden voorgelegd. Het is anders gelopen. Dat heeft vooral te maken met het feit dat Den Haag er anders tegenaan is gaan kijken dan wij hadden gehoopt. Zij wilden nadrukkelijk een stem hebben in dit uitvoeringsprogramma. Maar met het uitkomen van de nota Pieken in de Delta konden we dat natuurlijk wel enigszins verwachten, omdat het vooral over projecten ging. De PvdA refereerde daar ook al aan. Vanaf januari 2005 tot november 2006 is het AB SNN een paar keer bijgepraat door middel van een voortgangsrapportage c.q. voortgangsbrief. Het was dan steeds een kwestie van “we zijn nog in overleg met het rijk”. Vooral de discussie over de EFRO-gelden heeft lang geduurd. Er was dan ook een zware lobby voor nodig, om de door ons gewenste 237 miljoen euro binnen te halen. Maar de lobby vanuit het Noorden, heeft zijn vruchten afgeworpen.

Er is weer eens bewezen hoe groot het belang van een sterke SNN lobby voor ons als Noorden is. Op de Algemeen Bestuursvergadering van het SNN van 14 november jongstleden, stond een tweetal documenten op de agenda. De documenten in de opmaat naar het Manifest, waar we vandaag over spreken. Het werd ons ook duidelijk dat er niet één uitvoeringsprogramma komt, maar twee. Het Pieken in de Delta Noord verhaal en het Operationeel Programma van EFRO-Noord.

Eerst iets over het proces en de betrokkenheid van de staten en het AB-SNN. Tot tweemaal toe is een gezamenlijke statenvergadering uitgesteld omdat er nog geen uitvoeringsagenda voor lag. Dat was ook voor deze vergadering nog niet het geval. Nu wordt het Operationeel Programma van EFRO-Noord aangeduid als 'een van de twee uitvoeringsagenda's'. Uit de koepelnotitie die wij voor deze vergadering hebben gekregen, blijkt dat het Operationeel Programma reeds deze zomer werd afgerond en ingezonden naar het Rijk. Onze vraag is daarom: waarom vond het DB het niet nodig overleg te voeren met het AB en de staten alvorens het Operationeel Programma door te sturen naar het Rijk? Dat is toch in strijd met de afspraken in de motie van de PvdA van 25 januari vorig jaar? Op 14 november mocht het AB-SNN het stuk bespreken. Maar onze vraag is: wat gebeurt er met de politiek inhoudelijke opmerkingen die toen zijn gemaakt? Voor ons als CDA gaat het dan vooral om de opmerkingen die wij gemaakt hebben over het hoofdstuk I 'Aantrekkelijke regio's', wat medeinvulling moet geven aan het onderdeel Vitaal Platteland uit de Strategische Agenda. We willen toch vasthouden aan de mal-contramal gedachte? Hier komt ik straks nog even op terug. Ik wil eerst even kort ingaan op Pieken in de Delta Noord. Keuzes waren nodig, zei de CDA in januari 2005. Als we nu kijken naar het stuk dat voorligt, moeten we vaststellen dat de sleutelgebieden er goed in staan en dat gekozen is voor drie speerpunten: Agribusiness, Life Sciences en Toerisme. Het CDA vindt de piek Eemsdelta mager uitgewerkt, terwijl deze nadrukkelijk voorkomt in de landelijke nota. We zouden graag zien dat dit beter gebeurt. Kan het DB dit toezeggen?

Dan wil ik ingaan op het Operationeel Programma EFRO Noord. Hierin vinden we alle zeven speerpunten en de drie sleutelgebieden uit de Strategische Agenda terug. Kennelijk zijn de middelen vanuit Brussel en Den Haag voldoende om hier nu invulling aan te geven.

De prioriteit "innovatie, kenniseconomie en ondernemerschap" en de tweede prioriteit "aantrekkelijke steden" zijn beide uitgewerkt op basis van de Strategische Agenda en het CDA kan zich daar wel in vinden. De steden zitten er volgens afspraak stevig in, maar dat was ook te verwachten, gelet op het feit dat zij nauw betrokken waren bij de uitwerking. Bij prioriteit drie: "aantrekkelijke regio's", hebben wij meer vraagtekens. Bij alle maatregelen die onder deze prioriteit worden genoemd, staat dat deze moeten worden geconcentreerd in de kernzones. Dat is natuurlijk niet wat wij bedoeld hebben, met het onderdeel "Vitaal Platteland" uit de Strategische Agenda. Dit zou betekenen dat van de beschikbare 47,4 miljoen euro, er wel een erg klein deel beschikbaar komt voor het gebied buiten de kernzones. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn. In de AB-vergadering van 14 november gaf het DB als reactie, dat voor goede projecten ook buiten de kernzones geld beschikbaar zou komen, maar dat SNN ook gebonden is aan rijksvoorschriften. Met dit laatste werd, naar ik aanneem, verwezen naar het Nationaal Strategisch Referentiekader voor de structuurfondsen. Voorzitter, ik heb dat er nog maar eens op nagelezen, maar volgens mij hebben de regio's vrij veel mogelijkheden. Letterlijk staat er in het Nationaal Strategisch Referentiekader: "Voor de EFRO programma's zal per regio een afweging worden gemaakt welke prioriteiten voor die regio het belangrijkste zijn. De verantwoordelijkheid voor deze afweging ligt primair in de regio".

De CDA-fracties binnen SNN verzoeken daarom het DB om aan te geven, hoe deze onvolkomenheden in het Operationeel Programmadocument kunnen worden hersteld en welke maatregelen en prioriteiten buiten de kernzones, de komende jaren toch een beroep kunnen doen op EFRO-gelden. Het gaat ons dan ook om de ecologie en de economie buiten de kernzones. Heel belangrijk voor de contramal.

De leefbaarheid op het platteland valt er ook onder. We hebben discussies gevoerd in alle drie de staten over het feit, dat er in POP te weinig geld was en nu gaan we het in EFRO weer allemaal inzetten in de kernzones. Dat kan niet de bedoeling zijn, voorzitter. Tot zover nog enkele inhoudelijke opmerkingen over de uitvoeringsprogramma's. In de laatste vergadering van het AB-SNN kregen wij een presentatie over de consequenties van de nieuwste Brusselse eisen voor eindbegunstigden en SNN. Voorzitter, wij zijn geschrokken van de enorme administratieve lastendruk en regelgeving die met de inzet van EFRO-geld gepaard gaat. Mensen die te maken hebben met projecten en programma's, waar Europees geld in gaat, klagen hier ook al jaren over. Het werkt erg demotiverend wanneer mensen op die manier projecten moeten aanvragen. Wanneer er heel veel tijd en administratieve rompslomp aan vooraf gaat. Wij vinden dat het tijd wordt om een stevig signaal over deze lastendruk en regelgeving af te geven. Daartoe wil ik de volgende motie indienen.

De PLV. VOORZITTER: de heer Hollenga heeft een motie ingediend, die mede ondertekend is door zijn CDA-collega's uit de andere provincies. De motie voldoet aan de formele vereisten, kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer VERSTEEG: ik zou de heer Hollenga een vraag willen stellen. U heeft tenminste drie kabinetten Balkenende de tijd gehad om iets te doen aan die administratieve lastendruk. Waarom komt u op dit moment met zo'n motie?

De heer HOLLENGA: we staan voor een nieuwe periode van Europese Structuurfondsen. Er worden nieuwe afspraken gemaakt. Daarom moeten we nu die zaak weer opnieuw tegen het licht houden. Bij de oude afspraken zat het allemaal al ingebakken.

De heer VERSTEEG: het heeft dus niets te maken met het oppoetsen van het CDA-gezicht.

De heer HOLLENGA: neen. Er kan gestreefd worden naar minder regelgeving en minder lasten. Dat is ook de inzet geweest van het afgelopen kabinet. Op dat terrein hebben ze ook het nodige gedaan.

De heer VERSTEEG: ik heb zojuist in mijn bijdrage geconstateerd dat de administratieve lastendruk alleen maar is toegenomen. Ik vind het dan frappant dat u nu met een motie komt.

De heer HOLLENGA: ik zou die cijfers die dat aantonen dan wel eens willen zien. Er is ook heel veel teruggedrongen op dit terrein. Dat weet u ook.

De heer VERSTEEG: u zegt nu eigenlijk dat het een overbodige motie is?

De heer HOLLENGA: neen. Ik heb het over concrete maatregelen in de programma's waar wij hier vandaag over spreken. Maatregelen waar we in Noord-Nederland mee worden geconfronteerd en waar we iets aan willen doen. Ik neem toch aan dat de PvdA hier ook iets aan wil doen? U vindt het waarschijnlijk toch ook jammer dat er 35 miljoen aan accountantskosten moet worden weggegeven. Natuurlijk moet er controle zijn. Natuurlijk zijn accountantskosten onontkoombaar. Maar of het in deze mate noodzakelijk is, daar kan nog wel over gesproken worden.

De heer VERSTEEG: we zijn het volstrekt eens met het feit dat de administratieve lastendruk minder moet worden. Maar, ik doelde met mijn opmerking over het CDA-gezicht oppoetsen, op de opmerking van de heer Verhagen tijdens een campagnebijeenkomst waarbij hij juist over het verdwijnen van geld sprak. Dit moet u nu blijkbaar rechtekijken?

De heer HOLLENGA: die uitspraak laat ik maar voor uw rekening. Ik ben duidelijk geweest over wat mijn inzet is. Voorzitter: ik kom nu tot een afronding van mijn betoog. De CDA fractie is met het DB-SNN van mening, dat Noord-Nederland vanuit eigen kracht en vanuit onze sterke punten zoals geformuleerd in de Strategische Agenda, van betekenis is voor de economische ontwikkeling van heel Nederland. We staan voor een nieuwe uitdaging: de uitvoering van de Strategische Agenda voor de beleidsperiode 2007-2013. Daarvoor hebben we iets te bieden aan het Rijk en we zullen ook het gesprek weer aangaan met een nieuwe regering van welke samenstelling dan ook. Een eerste stap daarin, is door middel van een Manifest onze stem te laten horen. En dat moeten wij zeker niet doen op de toon en met de voorstellen zoals neergelegd in het Manifest van de Partij voor het Noorden en wij wijzen dat Manifest af. De CDA-fractie zal steun geven aan het voorliggende Manifest: De stem van het Noorden.

De heer OUT: voorzitter, geachte leden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Groningen, Friesland en Drenthe. We zullen de afgelopen AB-vergadering niet nog een keer dunnetjes over doen. De punten die daar naar voren zijn gebracht, hebben volgens mij al hun plek gekregen. Dit is geen boekhoudermentaliteit, maar meer een kwestie van efficiëntie. De VVD steunt dit Manifest van harte en vindt het een goede zaak om een gemeenschappelijk Manifest aan politiek Den Haag aan te bieden. Het Manifest schetst een compact beeld van wat Noord-Nederland is en wat Noord-Nederland wil bereiken. Het Manifest – en dat is heel belangrijk - kan ook buiten de politiek op draagkracht rekenen. Nu politiek Den Haag nog. Het Manifest gaat uit van eigen kracht en zit bovendien op één lijn met de verkiezingsprogramma's van de VVD-statenfracties van Groningen, Friesland en Drenthe. Voorzitter, de VVD herkent zich in het beeld van Noord-Nederland. Noord-Nederland heeft ambitie en moet die ambitie ook houden, om voor alle inwoners van Groningen, Friesland en Drenthe een goede toekomst te kunnen bieden en een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren aan Nederland als geheel. De PvdA merkte net op dat het Manifest toch vooral over de profitcomponent gaat. Op zich heeft de PvdA daar een punt. We moeten ons echter wel goed realiseren dat je, juist als de profitzijde goed is geregeld, vanuit de profit ook de people and de planet, kunt steunen. De PvdA vindt dat asfalt en beton wel een heel dominante plek heeft gekregen in het Manifest. Ik wil er op wijzen dat er toch ook zaken als leefomgeving, goede zorg en werkgelegenheid in het Manifest worden genoemd. Wat dat betreft, is het een veel completer Manifest dan de karikatuur die er door de PvdA van wordt gemaakt.

De heer VERSTEEG: ik denk dat u zich daarin vergist en dat u te weinig gevoel heeft voor wat er in de samenleving leeft. Wij hebben de boodschap in ieder geval wel goed begrepen. Ik zou u willen aanraden, zich aan te trekken wat de kiezers hierover hebben gezegd.

De heer OUT: ik vind het heel knap hoe de PvdA in één week zo'n heel andere partij lijkt te zijn geworden. De heer Hollenga werd ook al naar het nieuwe gezicht van het CDA gevraagd. In onze optiek is het heel eenvoudig. Wanneer wij hier in Noord-Nederland voor alle mensen iets willen bereiken, moeten we er voor zorgen dat de zaken goed geregeld zijn. Dit Manifest levert daar een belangrijke bijdrage aan.

De heer VERSTEEG: u trekt zich blijkbaar niets aan, van wat ik zojuist heb aangegeven. U heeft er maling aan dat mensen aan de onderkant van de samenleving, maar ook in de middengroepen, buitengewoon veel last hebben van allerlei zaken die het CDA en VVD geregeld hebben in de afgelopen kabinetten. U luistert dus blijkbaar niet naar de kiezers.

De heer OUT: ik krijg het idee dat ik me hier in een verkiezingsdebat bevindt. Dat is niet aan de orde. Het is geen kwestie van goed luisteren. Het gaat er om, op welke wijze je hier in Noord-Nederland een oplossing wil bieden voor al die mensen. Dat is niet door over een paar weken, na de formatie, het Manifest naar Den Haag te sturen. Het betekent dat op korte termijn moet worden aangegeven wat wij hier in Noord-Nederland willen.

Als u zegt dat wij in Noord-Nederland goed moeten aangeven wat wij hier allemaal graag willen, is dat wat mij betreft onafhankelijk van welk kabinet er straks komt te zitten. De genoemde punten in het Manifest zijn punten die we, met welke samenstelling er straks in Den Haag ook zit, onverminderd terug willen zien in het Noordelijke beleid.

De heer VERSTEEG: ik merk dat er tussen ons een ideologisch verschil is. Dat is maar goed ook.

De heer OUT: ik ben er ook blij om. De VVD roept alle andere partijen in deze gemeenschappelijke vergadering op om net als wij het Manifest onverkort te steunen. Ook roept de VVD alle partijen op om samen te blijven optrekken richting Den Haag en Brussel. Het is volgens de VVD-fractie een illusie om te denken dat iedere provincie voor zich tot betere resultaten zou kunnen komen. De samenwerking zorgt er voor dat we samen sterker staan. Uiteraard hechten we wel aan de eigen identiteit van iedere provincie. Maar juist om deze ook in de toekomst te kunnen bewaren, is samenwerking noodzakelijk.

Mevrouw GROENEVELD: ik wil beginnen met de vraag of het absoluut nodig is, dat we op een vergadering van de drie gezamenlijke staten dit Manifest bespreken. Onze fractie is van mening dat het AB van het SNN zich hier ook best mee zou hebben kunnen redden. De politiek in Den Haag is al tijden op de hoogte van wat wij vinden en wat wij wensen voor het Noorden. We hebben een prachtige Strategische Agenda voor 2007 en verder. Het DB heeft in de gesprekken met de vertegenwoordigers van het huidige kabinet meerdere malen aangegeven waar wij sterk in zijn en wat wij aan te bieden hebben. Het is wel wat vreemd om te veronderstellen dat de partijen, die de nieuwe coalitie zouden kunnen vormen aan acuut geheugenverlies lijden. Wil je opvallen in de stroom aan manifesten, die ongetwijfeld op dit moment in den lande worden besproken, door even zovele organisaties, ga dan meer zitten op dat wat nieuw is. Wij sluiten ons van harte aan bij de constatering van onze PvdA-collega's, dat de sociale component in dit Manifest onderbelicht is. Wij willen er één aan toevoegen: de groene component. Wij schrikken van de zinsnede dat wij de overloop zouden kunnen worden voor de Randstad. En dat wij hier groei zouden kunnen realiseren die ecologisch meer verantwoord zou zijn. Hoezo ecologisch meer verantwoord? Wij willen een motie indienen die ingaat op vijf duurzaamheidspunten.

Wij willen als Noorden koploper in Nederland worden, op het gebied van uitvoering van het klimaatbeleid. Alternatieven voor vervoer over de weg, het stimuleren van schone brandstof en het terugdringen van de CO₂ uitstoot.

Het tweede punt is dat we de duurzame economie en werkgelegenheid een impuls willen geven. Wat ons betreft wordt daarbij nog steviger vastgehouden aan de mal-contramal-gedachte. Bij het inrichten en revitaliseren van bedrijventerreinen wordt duurzaamheid het uitgangspunt en niet een extra. U kunt deze punten uitgewerkt vinden in de motie die nog zal worden ingediend. De unieke kwaliteiten van het noorden (rust, open groene ruimte, wonen, zorg, welzijn) vormen de kern van de Noordelijke economie. Naar onze mening liggen daar de kansen voor duurzame werkgelegenheid en niet in grootschalige bedrijven en zeker niet in grootschalige buitenlandse bedrijven die vanwege premies hier neerstrijken en met een paar jaar weer verdwenen zijn. Wat ons betreft gaan de instituten met grote kennis op het gebied van landbouw, veeteelt, voedselkwaliteit en watermanagement sterk inzetten op een verdere verbinding met vooral duurzame technologieën en toepassingen. Dat wil zeggen: ecologisch, economisch en sociaal. Tot slot is het natuurlijk ook belangrijk om duurzaam met cultuur om te gaan. We moeten zuinig omspringen met ons cultureel erfgoed. Dat cultureel erfgoed overschrijdt de provinciale grenzen. Wat ons betreft is het nodig om op dit gebied een gezamenlijke Noordelijke visie te ontwikkelen. Bij deze dienen we de motie in. We zijn benieuwd naar de antwoorden van het DB.

De PLV. VOORZITTER: mevrouw GROENEVELD heeft een motie ingediend. De motie voldoet aan de formele vereisten, kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer WENDT: voorzitter, het Noorden heeft het afgelopen decennium aangetoond meer en meer als een eenheid te kunnen opereren, richting Den Haag. Dat het als één partij optrekken, gepaard gaat met af en toe wat meningsverschillen, is een logisch gevolg van het feit dat je als bestuurders uit verschillende provincies enige accentverschillen kent. Hoofddoel was echter het Noorden op de kaart zetten, de relatieve achterstand te verkleinen en perspectief te bieden. Niet alleen naar de Noorderlingen toe, maar ook richting Den Haag en Brussel. Dat we als Noorden voluit partner zijn bij economische, sociale en maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland en Europa. De samenwerking vindt in een steeds bredere context plaats. Provincies, gemeenten, sociale partners, onderwijs. 'Hier trekken we de lijn' is daar een mooie uitwerking van. Nu er een nieuw kabinet zal aantreden met naar alle waarschijnlijkheid één nieuwe debiterende partij in het kabinet, is een eenduidige boodschap vanuit het Noorden op zijn plaats. Wat ons betreft is er een christelijk sociale uitvoering straks vanuit Den Haag. Vanuit dat oogpunt steunen we dan ook de motie die is ingediend door de PvdA. Voorzitter, het Manifest kan in grote lijnen op onze instemming rekenen. Kort maar krachtig. Een aantal opmerkingen hebben we nog wel, want niet alles valt zonder meer klakkeloos te volgen. U schrijft in de aanbevelingsbrief dat u in het aanbod aansluiting hebt gezocht bij de verkiezingsprogramma's. Kunt u dat voor ons niet wat scherper formuleren? Waar doelt u op? Op goede en snelle spoorverbindingen, zoals de Zuiderzeelijn? Op het investeren in kennis en innovatie? Op duurzame energievoorziening, die verder moet worden uitgebouwd? Voorzitter, dit heeft onze instemming. Wij zullen de partijen aan hun programma's en hun beloften houden. We doen een beroep op u allen. Laat een bestuurder niet zwichten voor een rapport dat een snelle spoorverbinding, onder slechte argumentatie afschiet, zoals de afgelopen jaren is gebeurd. Niet iedereen in Den Haag beschikt over een rechte rug en een goed geheugen, als het om gemaakte afspraken gaat. Voorzitter, onze Haagse ChristenUniefractie zal strijden voor een Zuiderzeelijn. Mocht deze er niet komen, onze groei was beperkt tot drie zetels, dan moet die bijna 3 miljard in het Noorden worden geïnvesteerd. Zo is en blijft de landelijke lijn van de ChristenUnie. Afspraak is afspraak. Onder het kopje 'Onze kracht', in het Manifest, wordt gesproken over de ruimte die in het Westen schaars is en het mobiliteitsprobleem dat daar alleen met meer en duur asfalt, ten koste van milieu en natuur, kan worden opgelost. Dit kon wel een zin zijn, uit het VVD-verkiezingsmanifest. Het openbaar vervoer, de Randstadrail, kan toch ook extra investeringen vragen en problemen oplossen? Voorzitter, ook al faciliteren we hier in het Noorden tegen lagere ecologische kosten, je kunt het Manifest ook zo interpreteren, dat we over 20 of 30 jaar in het Noorden dezelfde problemen kennen als nu in het Westen. Dat mag ons niet gebeuren. Daarom is een goed spoorwegennet en openbaar vervoernetwerk bittere noodzaak. Niet alleen inzetten op de Zuiderzeelijn, maar ook bijvoorbeeld op het Kolibriproject. Op een lijn Groningen-Leeuwarden, op een lijn Zwolle-Emmen en betere busverbindingen in het Noorden. Onze kracht moet wel onze kracht blijven. Het Noorden mag niet worden volgelegd met relatief goedkoop asfalt. De groene ruimte is een economische drager voor boeren en toeristen, maar de groene ruimte is op zich ook al een waarde. Daar moeten we zuinig op zijn. We kennen de inhoud van de motie van GroenLinks niet exact, maar het kon wel eens zijn dat we er achter staan, gezien de woorden van de vorige spreker. Evenzo geldt dat we misschien wel goedkoop zijn, als we het over mogelijke bedrijventerreinen hebben, maar liever spreker wij over de revitalisering van bestaande terreinen. Dat is al moeilijk genoeg, zo blijkt iedere keer weer uit de rapportages. Het verdient echter, vanuit ons standpunt, blijvende en extra aandacht. Ook hier gaat op dat de beschikbare ruimte ook in het Noorden helaas beperkt is. Onder het kopje 'Ons aanbod', bent u in het ene geval iets concreter, dan in het andere. Bij het vijfde aandachtspunt spreekt u van 'Wij maken onze regio nog aantrekkelijker voor de vestiging van nieuwe bedrijven.' Kunt u niet met één zin aangeven hoe dit dan moet? Door bijvoorbeeld meer en duur asfalt aan te leggen, om maar wat te noemen? De volgende zinnen bij het zesde en het zevende aandachtspunt zijn iets concreter in onze ogen. Pratend over de Noordelijke Ontwikkelingsas bouwt u de samenwerking verder uit. Concreet resultaat noemend zou versterkend kunnen werken, in het Manifest.

Temeer daar u er in het Manifest ook mee eindigt. Voorzitter, enige jaren terug heeft ons herkozen kamerlid Arie Slop, samen met de fractie uit Groningen een actie op touw gezet, om het Noorden op de kaart te houden. Commissaris van de Koningin Alders heeft destijds de eerste handtekening gezet onder de actie 'Steun aan het Noorden'. Dat was in 2004. U mag er vanuit gaan dat de fractie van de ChristenUnie het Noorden als een kansrijk gebied zal blijven zien en dat niet alleen voor het Noorden zelf. Onder aanvoering van de drie commissarissen met een orgaan als het SNN en met steeds meer en breder samengestelde ronde tafelgesprekspartners, moet het ons gelukken. Niet om het karwei af te maken, zoals u in het Manifest eindigt, want dat is volgens ons niet realistisch. Het werk is nooit af. Steeds wachten ons nieuwe uitdagingen. Wie had tien jaar geleden gedacht dat water, energie en sensor zo prominent door ons zouden worden uitgewerkt? Wat ons betreft blijven we in grote eensgezindheid verder werken aan ons karwei. Wat dat betreft is het verheugend dat de SEAN-verklaring zo positief gestemd is. Voorzitter, aan een onafhankelijkheidsverklaring van de Partij van het Noorden, moeten we maar geen tijd besteden. We moeten er maar geen woorden aan vuil maken. Wij willen niet los van Nederland. Wij als ChristenUnie, willen al helemaal niet los van Rouvoet.

De heer SLUITER: Vandaag liggen er twee conceptteksten van een Manifest voor ons. Laat ik maar gelijk met de deur in huis vallen: één van die twee lijkt helemaal nergens op. Het is een ontwerp dat qua toonzetting bij het schofferende af is. Naast een fundamenteel gebrek aan beschaving, laat het ook nog eens zien dat er hier in de regio lieden rondbanjeren, die het serieus bedrijven van politiek verwarren met megalomane borrelpraat. Wie in ernst een sterk Noord-Nederland nastreeft, zou geen onzin behoren te debiteren als "Wij willen hier zelf beslissen over opzet en inrichting van ons onderwijs" en praten over het rechtstreeks heffen van Noordelijke inkomstenbelasting. Voorzitter, ik ga er van uit dat ik met deze inleidende zinnen namens de Noordelijke D66-fracties voldoende duidelijk heb gemaakt, dat wij van oordeel zijn dat de Partij voor het Noorden de Noordelijke zaak geen enkele dienst bewijst. Integendeel. Deze Partij voor het Noorden is slecht voor de ontwikkeling van onze regio, omdat we met deze onwerkelijke en separatistische geluiden er als het ware om smeken, door helemaal niemand meer serieus genomen te worden.

Maar genoeg over Zanen en de zijnen. Ik stap over naar iets geheel anders, namelijk de tekst van "De stem van het Noorden". En laat ik ook daar maar direct duidelijk over zijn. Het is een tekst die in grote lijnen aansluit bij hoe D66 naar de kracht van Noord-Nederland kijkt. Het Langman-akkoord heeft er onmiskenbaar aan bijgedragen, dat het Noorden zich in de afgelopen jaren is gaan ontwikkelen tot een zelfbewuste regio met een economische kracht, die niet alleen in betekenis toeneemt, maar ook steeds meer een eigen kwaliteit ontwikkelt. Die ontwikkeling en die kwaliteit, moeten worden gebundeld in een duidelijk visiedocument voor de lange termijn. Een document dat ook de leidraad moet zijn voor een -wat D66 betreft - snel verdergaande noordelijke samenwerking. Daarnaast moet het visiedocument een relatiedefinitie bevatten voor de verhouding tussen Den Haag en onze regio. Want dat is waar wij behoefte aan hebben: helder en rechtuit vastleggen, hoe Den Haag en Noord-Nederland zich tot elkaar verhouden en waar over en weer op kan worden gerekend. En dan is natuurlijk afspraak, afspraak, ook op lange termijn. De ontwikkelingsrichting die D66 voor het Noorden voorstaat, is er een waarin het begrip duurzaamheid een centrale rol in speelt. En wie kijkt naar projecten als Energy Valley, Wetsus en Lofar, moet wel tot de conclusie komen, dat de ambities van het Noorden buitengewoon toekomstgericht zijn. Wij willen bijdragen aan een samenleving die zich ervan bewust is, dat nieuwe technologie moet worden ingezet om te helpen voorkomen dat de hulpbronnen van de aarde uitgeput raken. Mevrouw Groeneveld – en ik sluit daar graag bij aan – heeft daar een aantal behartenswaardige woorden over gesproken en opgenomen in een motie, waarvan ik bij vluchtige lezing even dacht, dat het een voorstel is tot tekstwijziging van het Manifest. In die zin zou het in onze ogen meer als een amendement kunnen gelden.

D'66 zoekt de ontwikkeling van het Noorden dus vooral in een richting, die nu al bijdraagt aan de oplossing van problemen, waarmee toekomstige generaties onmiskenbaar en hard zullen worden geconfronteerd. Een toekomstbestendig Noorden en een Noorden dat bijdraagt aan internationale energievoorzieningszekerheid, moet ook een veilig Noorden zijn. En op dat punt mist het Manifest een belangrijk issue, namelijk de fysieke zekerstelling van ons gebied. Zeespiegelrijzing en bodemdaling vragen nu al om een Deltaplan-plus. De kustlijn behoeft versterking. Misschien nog niet dit jaar of volgend jaar, maar wel in de nabije toekomst. Plannen daarvoor moeten reeds nu worden ontwikkeld om op tijd te kunnen worden gerealiseerd. Hand in hand met versterking van de kustlijn gaat natuurlijk het zoeken verder naar oplossingen om waterbezwaren, die in toenemende mate op ons afkomen, het hoofd te bieden. Ook hierin zou Noord-Nederland aan het kabinet moeten laten zien, dat het vooruit denkt, initiatieven wil nemen en voorop wil lopen. Samengevat vindt D'66 dat het accent meer zou moeten worden gelegd op de Noordelijke bijdrage aan milieu en duurzaamheid en fysieke veiligheid van ons land. Voorzitter, ik sluit af. D'66 is voorstander van de doorontwikkeling van de Noordelijke samenwerking en de Noordelijke identiteit. Een sterke identiteit geeft niet alleen gevoel van eigenwaarde en herkenbaarheid, maar is ook de basis voor tolerantie en ruimdenkendheid. Het is goed om zelfbewust het nationale en internationale en Europese toneel te betreden met zelfvertrouwen en zelfverzekerdheid. Met een open en uitnodigende blik naar Den Haag en Europa. En natuurlijk met een aanbod en positionering waar partners de meerwaarde van inzien en die voor henzelf van toegevoegde betekenis zijn.

De heer KRAMER: Ik sil myn bydrage lykas wenst earst yn it Frysk en dêrnei yn it Nederlânsk dwaan. Foarsitter, oer de gong fan saken oangeande dit manifest ha'k myn sizzen dien yn de agendacommissie. It hie better west en bring dit manifest noch foar de ferkiezings nei bûten, dan hie it ûnderdiel wêze kind fan de ferkiezingsstriid. Want dat hear ik dochs noch wol troch yn de bydragen fan de PvdA en de VVD. Miskien hie't ûnderdiel wêze kinnen fan in moai debat tusken Balkenende en Bos, soufleart troch Hollenga en Versteeg. Hawar, it manifest op himsels is net sa hiel skokkend. Foar safier as it giet om de befêstiging fan besteande ôfspraken binne wy akkoard, mar wol mei de opmerking dat yn dy saken wêr't it ôfwykt fan ús FNP lân wy fansels in foarbehâld meitsje. Dêrby giet it konkreet om saken as it Noarden as oerringebiet foar it Westen en it Suderseegebiet. Ek misse wy foar it oare de befêstiging fan de Langmann ôfspraken nei it Verraad van Den Haag, lykas dat destiids troch de heer Van der Ploeg fan GrienLinks ek oankaart is.

Is der noch ferlet fan in Nederlânske fertaling? Nee? Moai, dan lit ik it sa.

Mevrouw GROENEVELD: ik heb een vraag aan de heer Kramer. Hoor ik u nu zeggen dat u in feite vindt dat we, wat er in het Manifest staat, al wisten en hebben uitgesproken? Voegt dit van vandaag naar uw mening iets toe?

De heer KRAMER: neen, niet veel. Maar ik ben wel blij met de opmerkingen die in de motie naar voren worden gebracht en wij zullen deze ook zeker steunen.

De heer ZANEN: voorzitter, ik wil beginnen met iets leuks. Ik wil duidelijk maken wat 88% is en wat 1% is. Er ontstond verwarring in mijn partij zodat het nu gaat om twee keer 0,5% en twee keer 44%. U kijkt wat glazig.....

De PLV. VOORZITTER: ik hoop dat er wat eetbaars in zit. In dat geval verzoek ik u het snel rond te delen.

De heer ZANEN: naar ons idee blijven met dit Manifest zoals het ons is voorgelegd, wat betreft de aardgasbaten en het profijt dat we daar in het Noorden van kunnen hebben, de dingen zoals ze zijn. Dat betekent dat alle gelden besteed worden in het Westen, aan grote projecten waarvan de rentabiliteit nooit is gemeten.

Projecten in Noord-Nederland vallen gewoon af. We hebben gezien dat de afgelopen tien jaar 1% van al die middelen van het Rijk uit het FES-fonds is besteed aan Noord-Nederland. Maar liefst 88% is besteed in de Randstad. De keuze is dus tussen 1% en 88%.

(De heer Zanen reikt zakjes chocolade muntgeld aan de plv. voorzitter uit.)

De heer ZANEN: hiermee symboliseer ik de 1% die u met het Manifest binnenhaalt. Het is wel iets, maar toch erg weinig. Met het Manifest van onze partij haalt u een groter deel van de 88% binnen. Een recht evenredig deel dat naar onze mening vanzelfsprekend naar het Noorden zou moeten toevloeien. Ons standpunt is hier behoorlijk bekritiseerd. Ik vind dat hier zelfs op een onbeschofte wijze gesproken is over de Partij van het Noorden. Het gebeurde door een partij die nota bene zelf in zijn verkiezingsprogramma heel nadrukkelijk iets heeft staan over de vorming van een landsdeel Noord, bestaande uit Groningen, Friesland en Drenthe. Als ik het van iemand had verwacht: in ieder geval niet van D66. De manier waarop het is gezegd, vind ik meer dan onbeschoft. Voorzitter, betreffende het aardgas hebben wij al in eerdere gezamenlijke statenvergadering uitgesproken, dat het van belang zou zijn, dat daar een financieringsrelatie tussen Noord-Nederland en het Rijk wordt ontwikkeld. Het regionale beleid is eigenlijk min of meer weggefallen. Als je de economische ontwikkeling en de versterking van de structuur, maar ook de uitbouw van allerlei sociale dingen, mogelijk wil maken, is het nodig om financiering te krijgen. Voorzitter, daarom toch opnieuw, maar nu in de actualiteit en teruggrijpend op het verhaal van het FES, een motie namens een aantal partijen in dit gezelschap.

De PLV. VOORZITTER: door de heer Zanen is een motie ingediend. De motie voldoet aan de formele vereisten, kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer ZANEN: het is goed dat we straks een tweede termijn hebben nadat we uw reactie hebben gehoord. Met name uw reactie op het Manifestontwerp van onze partij. Anderen hebben door moties iets willen bewerkstelligen in de opbouw van het Manifest. Dat hebben wij ook gewild, daarom verwachten wij een reactie. Uiteraard willen wij graag weer de gelegenheid krijgen om op uw reactie te reageren.

De heer KLOOSTERMAN: wij kunnen ons in grote lijnen in het Manifest vinden. Ook de insteek op de Noordelijke Ontwikkelingsas is voor Noord-Nederland van groot belang voor onze economie en vooral voor onze toekomstige werkgelegenheid. Noord-Nederland moet in de komende jaren insteken op een goede infrastructuur, afgestemd op de Noordelijke Ontwikkelingsas. Doen we dat in Noord-Nederland niet dan zullen we de, aan de as verbonden effecten moeten missen. Dat is mijn stellige overtuiging. De snelgroeiende Oost-Europese economieën bieden kansen. Dat staat ook in het Manifest. Er zijn kansen voor een goede afzet van onze producten, maar ook voor het vermarkten van onze kennis en dat is minstens zo belangrijk. U schrijft dat we daarmee goud in handen hebben. Dat gaat natuurlijk wel erg ver. Maar als we de kansen benutten, dan denk ik dat we het kunnen omzetten in goud. In het Manifest hadden we, naar onze mening, de aan te leggen infrastructuur in Noord-Nederland moeten benoemen. Dit mis ik in het Manifest. Ook worden in het Manifest de nationaal stedelijke netwerken genoemd. Maar daar mis ik weer – en de heer Hollenga duidde dit ook al aan – de economische zones. Deze had ik in het Manifest benoemd willen zien. Het schept duidelijkheid. Duidelijkheid is richting Den Haag nodig. Wij moeten aangeven wat we willen. Welke weg we willen bewandelen, maar ook welke middelen daaraan moeten hangen. Voorzitter, de weg die we in Noord-Nederland zijn ingeslagen, met onze Strategische Nota, is een ambitieuze weg. Die ambitie is verwoord in een aantal terreinen en in een aantal speerpunten. Ze zijn zojuist al genoemd: Energy Valley, Wetsus, Lofar. Als we het dan hebben over goud, dan hebben we met deze speerpunten best goud in handen, maar Den Haag moet dat wel herkennen en ook erkennen.

Als het Noorden de richting inslaat van een duurzame economie en duurzame sociale structuur, dan moet dat duidelijker in dit Manifest worden aangegeven. Er moet ook aangegeven worden welke steun we willen hebben. Wij hebben hier in Noord-Nederland nog steeds een achterstand op de rest van Nederland. Voorzitter, over de steun die we willen hebben, wil ik toch iets zeggen. Als we het over goud hebben, hebben we hier in Noord-Nederland al jaren goud in handen. Daarmee bedoel ik de gaswinning. In Noord-Nederland werken 20.000 mensen in die gasenergie, direct en indirect. Dankzij de aardgasbaten floreert de Nederlandse economie. Onderzoek heeft echter uitgewezen, dat de opbrengsten van dat aardgas lucratief over Nederland worden uitgestrooid. 88%, de heer Zanen noemde het ook al, slaat neer in de Randstad en in het Noorden slechts een schamele 1%. Die verhouding is in de afgelopen jaren helemaal scheef gegroeid. Scheefgegroeid door de systematiek die het Centraal Planbureau toepast bij de toekenning van deze gelden. Mijn partij is van mening dat die scheve verhouding ook in dit Manifest aan de orde moet worden gesteld. Ik vind het jammer dat vooral de grote partijen in deze zaal, dat niet aangeven. Noord-Nederland heeft veel plichten richting Den Haag. Noord-Nederland heeft echter ook rechten. Eén van die rechten is een eerlijke verdeling van de opbrengsten van ons aardgas. Voorzitter, dit wil ik graag richting Den Haag meegeven. In het belang van onze economie, maar ook in het belang van onze sociale infrastructuur.

De PLV. VOORZITTER: ik stel vast dat we thans dramatisch voorlopen op ons spreekschema. Dat is een mooie ontwikkeling. Ik overdrijf denk ik niet, als ik nu inschat dat we deze vergadering ruim voor het tijdstip van de beoogde maaltijd kunnen hebben afgerond. Het DB zal zich nu beraden op een antwoord. U heeft nu de gelegenheid om een kopje koffie te drinken. De vergadering wordt geschorst.

(De vergadering wordt hervat.)

3. Reactie door DB op eerste termijn

De PLV VOORZITTER: dames en heren, ik wil graag ingaan op hetgeen door u naar voren is gebracht. In eerste instantie wil ik onze tevredenheid en blijdschap uitspreken over het feit dat een meerderheid van de drie staten het Manifest op hoofdlijnen onderschrijft. Natuurlijk heeft u een aantal kanttekeningen gemaakt, waarop ik zo dadelijk verder in zal gaan. Echter, een grote politieke meerderheid kiest er duidelijk voor, om op dit moment een eensgezind signaal richting Den Haag af te geven. Zo wordt duidelijk gemaakt dat wij graag nieuwe afspraken met Den Haag willen maken en dat wij de gelegenheid willen krijgen om een aantal zaken die de afgelopen jaren zijn aangepakt, af te maken. Wij willen met een nieuw kabinet, van welke politieke signatuur dan ook, praten over de kansen en de mogelijkheden die wij hier in het Noorden zien. Wij willen graag offensief aan de slag en niet wachten tot ons iets uit Den Haag wordt geboden. In dat opzicht zijn we het eens en dus moet dit worden vastgelegd in een serie afspraken. De vraag is, of onze zorgen in dit Manifest duidelijk naar voren komen. Het is daarom goed, dat ik iets zeg in de richting van de sociaal democratische fracties in het Noorden van het land. Terecht maken zij zich zorgen over de sociale kwaliteit van het bestaan in de drie Noordelijke provincies. Deze zorg deelt het DB volledig. De heer Versteeg zegt dat er niets onjuist is aan het Manifest, maar hij mist het sociale component. Hij is van mening dat de sociale component veel explicieter, veel helderder moet worden verwoord. Het DB heeft dit op een andere manier gedaan. In het Manifest komt de zorg over de werkgelegenheid heel duidelijk naar voren, evenals de zorg over de slecht werkende arbeidsmarkt en over het flankerend beleid. Dit Manifest is geformuleerd vanuit de filosofie, dat de zwakkeren in de samenleving het meest gebaat zijn bij een economisch beleid, waarin er sprake is van werkgelegenheid voor iedereen die wil werken. Dat is onze invalshoek geweest. Wat dat betreft is er dus geen principieel verschil tussen de fractie van de heer Versteeg en het DB.

Het is meer een kwestie van formuleren en accenten leggen.

De heer VERSTEEG: u hebt het over werken. Het gaat echter ook om de mensen die rond moeten komen van een AOW-uitkering. We hebben gehoord dat de AOW voor 2007 met € 4,- per jaar omhoog gaat. De ziektekosten en de energieprijzen zullen veel meer gaan stijgen. Het gaat ons dus niet alleen om werk, maar het gaat er ook om dat de mensen aan de onderkant van de samenleving meer te besteden krijgen.

De PLV. VOORZITTER: het gaat er ook om dat die mensen in de gelegenheid worden gesteld om dat te besteden. Daarbij past een inkomen en het hebben van werk is daarbij toch tamelijk belangrijk.

De heer VERSTEEG: moeten mensen die van een AOW-uitkering rond moeten komen, weer aan het werk volgens u?

De PLV. VOORZITTER: neen. Dat is natuurlijk een open deur intrappen. Niemand in dit land praat over het weer aan het werk zetten van mensen met een AOW-uitkering. Dat is bovendien een andere discussie, waar we het vandaag niet over hebben. Vandaag gaat het over de kansen van het Noorden. We moeten voor een zodanig sociaal klimaat zorgen, dat iedereen die wil werken, ook kan werken. Iedereen moet volwaardig kunnen bijdragen aan de samenleving en daarbij past uiteraard ook een rechtvaardig inkomensbeleid. De specifieke invulling van dat inkomensbeleid is geen onderwerp voor deze gezamenlijke statenvergadering. De heer Versteeg heeft het DB gevraagd, om het sociale component duidelijker in het Manifest te verwoorden. Hij heeft dat tevens verwoord in een motie. Het DB kan met deze motie heel goed uit de voeten. Zowel als het gaat om de overwegingen, als daar waar het gaat om de verzoeken. Wij zijn graag bereid om deze motie te verwerken in een aangepast Manifest.

De heer SLUITER: in de motie van de heer Versteeg wordt de sociale component nog wat extra accent gegeven door de verwijzing naar artikel 20 van de Grondwet. Artikel 20 van de Grondwet verwijst weer naar de bijstandsregelingen. Dat is naar mijn gevoel iets anders, dan door de voorzitter zojuist werd betoogd. Hij zei dat als we maar een sterke economie hebben, dat iets is waar we in Noord-Nederland allemaal de vruchten van plukken. Het accent dat door de heer Versteeg wordt gelegd is heel duidelijk in het eerste gedachtestreepje van het dictum, richting uitkeringsgerechtigden.

De PLV. VOORZITTER: ik hoop dat u de Grondwet kent. U weet dat deze onder andere bestaat uit instructienormen. Artikel 20 is één van die instructienormen, die zich richt tot de centrale overheid en andere overheden. Dit betekent dat de invulling van de instructienorm altijd een onderwerp van het politieke debat is, dat ook hier wordt gevoerd. Wat dat betreft kunnen wij heel goed uit de voeten, met de manier waarop deze motie door de heer Versteeg is geformuleerd. Wij zullen hem integreren in het uiteindelijke Manifest.

De heer MOORLAG: ter voorkoming van misverstanden over artikel 20 van de Grondwet. In dit artikel staat dat de regering zorg draagt voor bestaanszekerheid en spreiding van welvaart. In de ogen van onze fractie is geografische spreiding van welvaart hier aan de orde. Dat zou in het Manifest tot uitdrukking moeten worden gebracht.

De PLV. VOORZITTER: wij zijn het volkomen met elkaar eens.

Mevrouw GROENEVELD: ik heb over dit punt nog een vraag aan de heer Nijpels. De heer Out van de VVD constateerde wel een principiële verschil met de PvdA-fractie over de motie. Hoe duidt u dit dan?

De PLV. VOORZITTER: ik duid dat helemaal niet.

De heer OUT: het is misschien ook handiger als ik het zelf uitleg, in plaats van dat de heer Nijpels voor mij gaat duiden. Ik heb aangegeven richting de fractie van de PvdA, dat het huidige Manifest is ingestoken op profit. De VVD heeft aangegeven dat mens en omgeving automatisch volgen. Dit is ook volkomen het betoog van de heer Nijpels. Deze twee zaken volgen wanneer de profit kant goed voor elkaar is.

De PLV. VOORZITTER: dan kom ik tot mijn derde opmerking in de richting van de heer Versteeg. Hij sprak over de juiste planning van het moment, waarop dit Manifest moet worden aangeboden. Daarover heeft het DB overigens inmiddels een ander besluit genomen dan eerst voor ogen stond. In verband met de politieke situatie in Den Haag is er vanaf gezien om dit Manifest al aan het begin van de kabinetsformatie te presenteren. Een geschikt moment wordt afgewacht. In dat opzicht handelen wij al, zonder dat we het van elkaar wisten, volledig in elkaars geest. Wij zullen dit aangepaste Manifest op een moment presenteren, waarvan het DB denkt dat dit het meeste effect heeft in Den Haag, want daar is het ons uiteindelijk allemaal om te doen.

De heer HOLLENGA: wat heeft het DB van besluit doen veranderen. Drie weken terug was nog het voornemen om het Manifest, zo snel mogelijk na 22 november aan Den Haag te presenteren.

De PLV. VOORZITTER: voortschrijdend inzicht. De uitslag van de verkiezingen is ook nog van invloed geweest op het voortschrijdend inzicht. De heer Hollenga heeft in feite in wat andere bewoordingen, hetzelfde gezegd als de heer Versteeg. Ik kan vaststellen dat de heer Hollenga in grote lijnen, samen met zijn collega's, het Manifest heeft onderschreven. Hij heeft nog aandacht gevraagd voor het punt van de administratieve lastendruk. Hij heeft zelfs samen met zijn collega's uit Friesland, Groningen en Drenthe, daarover een motie ingediend. De motie gaat specifiek over de loden last van de administratieve regelingen, zoals deze vanuit Europa op ons af gaat komen. Dit was naar aanleiding van een presentatie die de heer Engelsman de vorige vergadering heeft gegeven. De heer Engelsman heeft hierdoor in feite een motie uitgelokt. Als je deze waanzin van regelingen echt goed tot je laat doordringen, kunnen wij ons volledig voorstellen, dat er iets met de motie van de heer Hollenga moet gebeuren. Enerzijds zegt men dat de lastendruk in Den Haag 20 tot 25% is afgenomen. Maar gezien de ruwe werkelijkheid waarmee wij hier in het Noorden worden geconfronteerd, is het goed dat er iets aan gebeurt. Het leidt niet alleen tot veel ergernis en bureaucratie, maar het leidt ook tot het maken van onnodige kosten. Ik ben blij dat de heer Hollenga in de overwegingen van de motie heeft gezegd dat de uitvoeringskosten van het SNN beperkt zijn tot 3%.

Over dit belangrijke punt kan dus geen meningsverschil bestaan. Daar waar u een oproep doet aan alle betrokkenen, om die regelgeving te beperken, kunnen wij dat volledig onderschrijven. Daarom nemen wij de motie van de drie CDA-fracties graag over.

De heer VAN DER PLOEG: ik heb een vraag over de motie. Er staat hier: "wij spreken uit, dat door de *huidige* regelgeving problemen ontstaan op dit punt". De heer Hollenga sprak in zijn betoog over "toekomstige regelgeving".

De PLV. VOORZITTER: u was niet aanwezig bij de presentatie van de heer Engelsman? Dan had u dat ellendige verhaal kunnen horen over de combinatie van regelingen uit Europa, Den Haag en onze eigen regelingen. Die leiden met elkaar tot een lawine aan controles, waarbij de een de ander controleert. Daar heeft het DB ook de ergernis over uitgesproken. Daarom is besloten de presentatie, die de heer Engelsman aan het DB heeft gegeven, ook aan het AB te geven. Wij wilden het AB deelgenoot maken van onze ernstige zorgen op dat punt. De motie van het CDA past perfect bij de zorg die wij hebben uitgesproken.

De heer VAN DER PLOEG: ik vraag heel specifiek om een toelichting op “huidige regelgeving”. Gelet op het verhaal dat hier vooraf is gegaan, met de heer Verhagen en de discussie met de PvdA op dit punt.

De PLV. VOORZITTER: de discussie met de PvdA ging over de uitvoeringskosten van het SNN. Dat heeft de heer Hollenga afgedekt door 3% te noemen. Dat betekent dat er afstand wordt genomen van verhalen over strijdstokken. Dat is niet aan de orde. Het gaat hier niet over onze uitvoeringskosten, het gaat hier om controle op controle, zoals door de verschillende regelingen wordt veroorzaakt. Daar neemt deze motie afstand van. Dat moet ter kennis worden gebracht en dat gaan we ook gewoon doen. De motie is dus wat ons betreft, overgenomen. Dan heb ik nog een paar opmerkingen voor mevrouw Groeneveld. Zij zegt dat dit ook alleen in het AB had kunnen gebeuren. Wij hechten er toch aan, dat de staten in die brede politieke verscheidenheid die wij kennen, gezamenlijk een politiek signaal afgeven. De rode draad door de motie van mevrouw Groeneveld is de duurzaamheid op een aantal terreinen zoals economie, landbouw, milieu, vervoer en cultureel erfgoed. Op zich zitten daar een aantal buitengewoon belangrijke elementen in, die wij zonder meer kunnen onderstrepen. Over deze elementen bestaat absoluut geen verschil van mening. Sterker nog, mevrouw Groeneveld praat in haar motie over de mal/contramal gedachte. Ik kan niet genoeg benadrukken dat in het verleden, maar ook in het Kompas voor het Noorden en in het Uitvoeringsprogramma en in alle gevoerde gesprekken met departementen in Den Haag, de mal/contramal gedachte voor ons juist centraal staat. Wij willen graag economische ontwikkeling in het Noorden. Maar de kwaliteit van het Noorden, het landschap en het milieu willen wij graag bewaren. Vandaar dat de mal/contramal gedachte nog steeds het fundament is van de manier waarop wij in Den Haag opereren. Dit ligt overigens ook ten grondslag aan het opereren van de drie college van Gedeputeerde Staten. Met een aantal overwegingen uit uw motie kunnen wij goed uit de voeten. Met name als het gaat over de kennis op het gebied van landbouw, veeteelt, voedselkwaliteit, gebeurt er al heel wat. Hetzij bij Wetsus, hetzij bij Energy Valley, hetzij bij projecten hier in de provincie Drenthe. Echter, de manier waarop u dat wilt vastleggen in de motie, vinden wij een te strak keurslijf. Wij willen graag bezien of er elementen uit uw motie bij kunnen worden betrokken en een wat sterker accent kunnen krijgen, maar wij willen aan u vragen om de motie in te trekken en het DB daarmee in wijsheid aan de slag te laten gaan. Als u daartoe niet mocht besluiten, ontraden wij uiteraard de motie.

Mevrouw GROENEVELD: wij gaan de motie aangepast indienen. Onze intentie is, dat we de regel “besluiten tot en met uit te breiden”, aanpassen als “en roepen het DB van het SNN op de hoofdlijnen van onderstaande tekst mee te nemen in een aangepast Manifest”.

De PLV. VOORZITTER: dank u. Dan zie ik het graag tegemoet. Ik heb er over gezegd, wat ik er over heb gezegd. Tenslotte kom ik bij de heer Zanen die het DB heeft gevraagd om een reactie op het Manifest van zijn partij. Hij heeft daar tegelijkertijd ook nog een motie over ingediend. Over het Manifest kan ik buitengewoon kort zijn. Ik denk dat het Manifest van het DB en uw Manifest op elkaar aansluiten. U heeft zelf al perfect aangegeven waarom wij niet hebben gekozen voor uw Manifest. Natuurlijk, in uw Manifest en in uw moties staan precies de punten, waarover diverse leden van het DB zich de afgelopen maanden hebben uitgelaten. Bijvoorbeeld over de bestemming van de FES-gelden. De ontdekking dat slechts 1% van de FES-gelden neerslaat in het Noorden heeft ons niet alleen bewogen om richting het kabinet te reageren, maar zal voor ons ook bij gesprekken met het nieuwe kabinet een belangrijk element vormen. Dat spreekt voor zich. Daarover bestaat statenbreed geen verschil van inzicht. Wij vinden verder de wijze waarop u uw motie aankleedt, met zaken die niets met het onderwerp te maken hebben en het keurslijf waarin u vervolgens het SNN wilt persen, een onverstandig uitgangspunt om goed zaken te doen met Den Haag. Daarom kan ik niet anders dan concluderen dat het DB, als de motie op deze manier geformuleerd blijft, de vergadering ontraadt deze motie aan te nemen.

De heer ZANEN: er is sprake van twee dingen. Het Manifest dat door ons is gemaakt en dat wij hebben voorgelegd, nog voordat uw ontwerp ter tafel kwam. In die zin wilden wij u helpen met het maken van een goed Manifest. Ten tweede is daar de motie. Deze spitst zich toe op het aardgasgeld. Het gaat dus om twee zaken.

De PLV. VOORZITTER: als u de zaken goed had gelezen, ziet u dat een aantal woorden uit uw Manifest letterlijk in het Manifest zijn overgenomen.

De heer ZANEN: u heeft het over “autonomie”?

De PLV. VOORZITTER: ik heb ze rood onderstreept voor u. U moet er thuis nog maar eens naar kijken. De kern van uw verhaal is natuurlijk, dat u een andere benadering wilt van de verdeling van een aantal rijksmiddelen over het land. Die zorg delen wij. Wij vinden ook – zoals ook in de motie van de PvdA staat – dat de fondsen redelijker moeten worden verdeeld. Het Noorden moet daar een evenredig deel van krijgen. We hebben er echter geen enkele behoefte aan om dat nu op deze wijze, vast te leggen in deze motie. Daarom ontraden wij de staten uw motie aan te nemen.

De heer KLOOSTERMAN: houdt dit in, dat u zegt dat de FES-gelden en tevens de systematiek die erachter zit, onderwerp van gesprek zijn bij het volgende kabinet?

De PLV. VOORZITTER: natuurlijk gaan wij met een nieuw kabinet praten over de manier waarop rijksmiddelen worden besteed. Dat heeft u kunnen opmaken uit het commentaar dat diverse leden van het DB hebben gegeven over de onderzoekscijfers. Ik denk even aan mijn college Bijman uit Friesland, die in de van hem bekende, robuuste bewoordingen tegen zijn partijgenoten in Den Haag heeft gezegd dat de verdeling die heeft plaatsgevonden, geen goede verdeling was.

De heer GERRITSEN, gedeputeerde: ik kan volstaan met een aantal opmerkingen, want er zijn al veel zaken aan de orde geweest. Het Manifest neemt een plaats in, in de strategie van SNN van de afgelopen jaren. Kompas wordt voltooid. Het is geëvalueerd. Er is een Strategische Agenda opgesteld. U heeft ook gememoreerd dat er vanuit de Strategische Agenda acties zijn ondernomen, uitvoeringsprogramma's zijn samengesteld voor Europese middelen en voor Pieken in de Delta. Bij de Europese middelen hebben we een aantal stappen moeten zetten om op een ruimer budget uit te komen. Er zijn flinke stappen gezet. Er is een royaal budget beschikbaar en er is een mooi uitvoeringsprogramma beschikbaar. Dezelfde stappen hebben wij met Pieken in de Delta kunnen nemen. Inhoudelijk hebben we hier nu met het kabinet overeenstemming over bereikt.

Die zaken liggen voor ons, zij het dat er vertraging is opgetreden. Dit heeft te maken met de discussies die wij hierover hebben moeten voeren. We hebben ook een strijd via de tweede kamer moeten voeren om de budgetten op een hoger peil te krijgen. Zijn daarmee al onze ambities ingelost? Het antwoord is, neen! We gaan verder met het Manifest dat nu voorligt. Onze toon en inzet is vanuit kracht en een zelfbewuste houding. Die zelfbewuste houding mogen we aannemen, omdat we veel bereikt hebben in de afgelopen periode. We maken een nieuwe stap waarin ambitie zit. Ambities die er op gericht zijn, om problemen aan te pakken. De problemen worden aangepakt via de mogelijkheden die we hebben en die we in het Manifest hebben verwoord. We sluiten onze ogen absoluut niet voor de problemen. Wij willen zeker een reële bijdrage uit Rijksmiddelen, ook als het gaat om de FES-middelen. Maar niet zonder meer. Het doel is de problemen aan te pakken en de kansen te pakken en verder te ontwikkelen. Er zijn mogelijkheden en kansen. Het is verstandig voor Nederland om in het Noorden te investeren. Niet omdat wij vinden dat wij recht hebben op een evenredig deel van de taart. Nee, omdat er mogelijkheden liggen en er doelen kunnen worden bereikt. De sociale component kan zodoende worden behartigd. Dit is de hoofdlijn van de economische lijn die wij bij Pieken in de Delta en de EFRO hebben neergezet.

De heer Nijpels heeft al gezegd dat we de sociale component duidelijker in het Manifest naar voren zullen laten komen. Het gaat over arbeidsmarkt en onderwijs. Die zaken zullen wij nadrukkelijker verwoorden. Bij de uitvoering gaat het over meerjarige aanpak. Niet van het ene project naar het andere springen. Er is sprake van een systematisch verhaal. We moeten ruimte hebben. En de eerlijkheid gebiedt ons te zeggen dat we daarover nog een zware discussie hebben te voeren met het Ministerie van Economische Zaken. Daar zit nog een spanningsveld tussen centraal en decentraal. De traditie die we hier hebben opgebouwd met de Noordelijke provincies, met de uitvoeringsorganisatie SNN, het DB en AB willen we voortzetten en hier centraal, samen het werk doen. De heer Hollenga merkte op dat er twee uitvoeringsprogramma's zijn, maar die moeten natuurlijk zoveel mogelijk in samenhang worden gebracht. Anders gaat het langs elkaar heen en zijn we niet effectief bezig. Over de uitvoeringszaken en de administratieve zaken heeft de heer Nijpels al het nodige gezegd. Dan wil ik nog twee specifieke punten noemen. GroenLinks heeft het in de motie over revitalisering. U weet dat het in het huidige Kompasprogramma al van belang is. Het is ook de lijn die wij voor ogen hebben. Zoveel mogelijk benutten wat er is en dat duurzaam gestalte geven. Ook de punten met betrekking tot innovatie van het MKB spreken ons bijzonder aan. Het zijn elementen waar wij absoluut invulling aan zullen geven. De heer Hollenga heeft nog gevraagd naar de visie van het DB SNN op de Eemsdelta. De Eemsdelta is deel van de kernzones. Kernzones zijn voor ons leidend. Dat is de manier waarop wij het gebiedsgerichte beleid verder vorm gaan geven. Mal en contramal. De Eemsdelta maakt daar helemaal deel vanuit.

De heer BIJMAN, gedeputeerde: de heer Hollenga zet zo zijn vraagtekens bij de aantrekkelijke regio's. Ik dacht dat ik daar op 14 november al het nodige over had gezegd. Maar ik wil nog wel een keer aan de heer Hollenga uitleggen wat er nu precies onder wordt verstaan en wat voor mogelijkheden er onder de aantrekkelijke regio's vallen.

De heer HOLLENGA: het is prettig dat heel veel statenleden het nu ook kunnen horen.

De heer BIJMAN, gedeputeerde: u zegt dat u daar veel vraagtekens bij hebt en dat het niet de bedoeling kan zijn van een vitaal platteland. U citeert daarbij een passage op bladzijde 20 van het nationale kader, onder doelstellingen en prioriteiten. Dat was een citaat dat staat onder "de algemene doelstellingen van het nationaal strategisch referentiekader". Ik heb even verder gebladerd. Op bladzijde 30 staat iets over de uitgangspunten voor een aantrekkelijke regio. Ik lees u voor: "investeringen onder deze prioriteit, moeten direct bijdragen aan het regionale concurrentievermogen en moeten economische meerwaarde opleveren. Dit moet tot uiting komen in het programma en bij de individuele en/of samenhangende programma's. Dat lijkt mij zeer duidelijk. Dat betekent, dat als ik nu weer even terugblik op 14 november, dit nog steeds hetzelfde is, als wat ik toen heb gezegd. Er zijn een aantal prioriteiten onder EFRO. U kent ze. Daarbij is "innovatie, kenniseconomie en ondernemerschap" nog steeds voor heel Noord-Nederland inzetbaar. Het tweede is de aantrekkelijke regio. Bij de aantrekkelijke regio is in feite sprake van drie maatregelen. In de eerste plaats is dat het aantrekkelijke landelijk gebied. Die maatregel richt zich met name op activiteiten, die niet binnen POP II gefinancierd kunnen worden. Buiten de kernzones zijn er alleen maar bij uitzondering, projecten mogelijk. Bereikbaarheid en mobiliteit is de tweede maatregel. Alleen maar in de kernzones. Opwaardering van de bedrijfslocaties is de derde maatregel. Ook die bevindt zich alleen binnen de kernzones. Dat zijn niet zozeer onze eigen keuzes. Wij hadden het graag anders gezien, maar we hebben er keihard voor gevochten om dit er in te krijgen.

De heer HOLLENGA: even naar de algemene doelstellingen. Prioriteit ligt bij de regio. Die mogen als eerste aan bod komen. Betekent dit dat u er bij de onderhandelingen onderdoor bent gegaan? Dit wijkt namelijk af van onze inzet landelijk gebied in het Kompasprogramma. Daar waren die mogelijkheden er wel. Het is teleurstellend dat dit nu niet het geval is.

Dat betekent dat we in de toekomst weer een discussie krijgen over het feit, dat we onvoldoende kunnen doen voor het landelijk gebied.

De heer BIJMAN, gedeputeerde: nogmaals, dit is niet zozeer bij onszelf vandaan gekomen. Wij hebben hier voor gevochten. Dit is afgedwongen bij het Rijk. Nu heb je nog een stuk. De mal en contramal. We hebben het landelijk gebied en daar zit in het ILG, Europese fondsen POP II en onze eigen regionale middelen. Dat is de mal en contramal, waar u het over heeft.

4. Tweede termijn bespreking Manifest Noord-Nederland

De heer VERSTEEG: allereerst hartelijk dank voor de uitstekende beantwoording. In de wandelgangen heb ik begrepen dat er enige verwarring is ontstaan over het derde streepje bij het dictum van onze motie. Het zou ook uitgelegd kunnen worden als 'regionale fondsen'. Waar de kamer en Brussel nu juist zo uitstekend hun best hebben gedaan om die fondsen opgekrikt te krijgen. Daar slaat het dus niet op. Het slaat op de FES-, MIT-middelen en dergelijke. Voor de volledigheid dienen we een gewijzigde motie in.

De PLV. VOORZITTER: door de heer Versteeg is een gewijzigde motie ingediend. Ik stel voor dat, om de kosten te beperken, u enige zelfwerkzaamheid toont en dat u bij het laatste aandachtsstreepje onder dictum zet: (FES, MIT en dergelijke)'. Dan zal het niet opnieuw worden vermenigvuldigd en verspreid.

De heer VERSTEEG: wij steunen verder de motie van het CDA. Inmiddels is deze al overgenomen door het DB. Toch wilde ik - na het kleine interruptiedebat over de uitspraak van de heer Verhagen – nog even zeggen dat wij de motie steunen. Tot ons grote genoegen constateert u zelf dat er maar 3% aan de strijkstok blijft hangen.

De heer VAN DER HAM: met deze woorden zegt u dat SNN de strijkstok is. Daarmee doet u SNN onrecht aan, want 3% zijn uitvoeringskosten van het SNN. Laat helder zijn dat wij het als CDA-fractie een ongelukkige uitspraak van de heer Verhagen vinden. Het gaat erom – en dat is heel helder – dat wij vinden dat er teveel middelen naar allerlei instanties moeten om uiteindelijk geld te krijgen voor het project waar het om gaat. Dat was de strekking van de opmerking. De opmerking van de heer Verhagen is volgens ons met deze motie rechtgezet.

De heer VERSTEEG: ik neem hier kennis van.

De PLV. VOORZITTER: wij hebben weliswaar de motie overgenomen, maar u moet dan nog de motie intrekken.

De heer VERSTEEG: als de motie zo gewijzigd wordt overgenomen, dan wordt de motie ingetrokken.

De PLV. VOORZITTER: de motie van de heer Versteeg is ingetrokken.

De heer HOLLENGA: dank aan het DB voor de eerste termijn. Ik heb begrepen dat de intentie van een aantal moties die een relatie hebben met het Manifest – en dat geldt met name voor de moties van de PvdA en GroenLinks - op de één of andere manier wordt verwerkt in het Manifest. Dat is een goede zaak. De intentie die het DB heeft met dit Manifest kan op die manier op een goede manier overeind gehouden worden. Als de moties er onverkort in worden opgenomen, zou dat geen recht doen aan de bedoeling van het Manifest. Wij wachten het uiteindelijke resultaat met belangstelling af. De motie van het CDA die is overgenomen kan wat ons betreft worden ingetrokken.

De PLV. VOORZITTER: de motie op stuk nummer 7 van het CDA is ingetrokken.

De heer HOLLENGA: de motie van de Partij voor het Noorden zullen wij niet steunen. Ten aanzien van de procedure is het bij ons even onduidelijk hoe het nu verder gaat. Er komt waarschijnlijk een nieuw Manifest waarin een aantal elementen zijn verwerkt. Dat nieuwe Manifest zal geen onderdeel uitmaken van de besprekingen en de beraadslagingen van deze vergadering. Het zou kunnen betekenen dat het in de drie provinciale staten afzonderlijk aan de orde komt.

De PLV. VOORZITTER: u heeft de procedure goed geschetst.

De heer HOLLENGA: betekent dit dat er – als het enigszins fout loopt – drie Manifesten richting Den Haag zullen gaan? Is dat risico door het DB SNN ingeschat.

De PLV. VOORZITTER: dat risico hebben we ingeschat. Dit had overigens ook kunnen gebeuren als er vandaag wel een Manifest was aangenomen. Daarom is het goed dat de vandaag aanwezigen een goede doorsnee vormen van de staten, zodat in de staten op een vaste meerderheid kan worden gerekend.

De heer HOLLENGA: we nemen hier kennis van en zullen ons best doen. Dank u wel voorzitter.

De heer OUT: in eerste termijn heb ik namens de VVD-fracties aangekondigd niet met een uitgebreid betoog te komen. Ook in de tweede termijn zullen we dit niet doen. Over de eerste ingetrokken motie wil ik graag kort iets opmerken. De wijze waarop het college de motie interpreteert, ondersteunen wij volledig. Onder het aandachtsstreepje: “te bevorderen tot en oplossen”, is precies de wijze waarop de lijsttrekker zich in de verkiezingstijd heeft uitgelaten over de wijze waarop hij het graag had willen regelen. Dat is wellicht aardig om te vermelden. Maar na de verkiezingsuitslag past ons ook enige nederigheid. Wij staan van harte achter de tweede motie, maar deze is ook overgenomen. Voor de derde en vierde motie volgen wij ook de woorden die het college erover heeft gesproken. Richting GroenLinks: als er een aangepaste motie komt, die op de door het college aangegeven wijze wordt verwerkt, kan deze ook de instemming van onze fractie hebben. Dan nog een opmerking over het FES. Het klopt dat dit fonds de afgelopen jaren heel onevenredig verdeeld lijkt te zijn. Dat is ons ook opgevallen. Het gaat er natuurlijk om wat je uiteindelijk wilt bereiken. Wat dat betreft sluiten wij ons van harte aan bij de woorden van de heer Gerritsen.

Mevrouw GROENEVELD: dank u wel voorzitter. Heel onbescheiden begin ik bij onze eigen motie die we nu gewijzigd indienen en waarin we het DB van het SNN oproepen de hoofdlijnen van de tekst die in de vorige motie stond, mee te nemen in een aangepast Manifest.

De PLV. VOORZITTER: door mevrouw Groeneveld is een aangepaste motie ingediend. In het kader van duurzaamheid gaan we die ook niet opnieuw verspreiden. Ik roep opnieuw op tot enige zelfredzaamheid. Er staat: “roept het DB op om de hoofdlijnen van onderstaande tekst mee te nemen in het aangepaste Manifest”. Nou ja, dan kunnen we er nog over discussiëren wat dan hoofdlijnen zijn. Wij blijven hem op deze manier afwijzen. Ook gewijzigd.

Mevrouw GROENEVELD: dat is jammer.

De PLV. VOORZITTER: het is heel jammer, maar het is wel de realiteit. Als ik u een politiek advies mag geven. Gratis en voor niets. Ik heb een aantal punten genoemd die ons aanspreken. Laat ik daar helder over zijn. Daar hoeft ik geen politiek verhaal over te houden. Ze spreken ons aan. Geeft u ons de gelegenheid om daar mee om te gaan?

Dan kunt u alsnog in de staten, teleurgesteld zeggen dat er niets van terecht is gekomen. Maar anders blijven wij de motie nu ontraden.

Mevrouw GROENEVELD: graag een schorsing.

De PLV. VOORZITTER: nee, niets schorsing, mevrouw Groeneveld, u krijgt nog even de tijd om na te denken.

Mevrouw GROENEVELD: ik maak eerst even mijn betoog af en intussen laat ik het even zakken. Overigens was de aanleiding voor onze motie de zin uit het Manifest die staat onder "onze kracht". Ik heb het idee dat er meer partijen zijn, die over die zin struikelen. Er staat "In Noord-Nederland kunnen we groei faciliteren tegen lagere ecologische kosten". Kan het DB die zin er niet gewoon uithalen. Daarmee zal het DB een flink aantal partijen een plezier doen. Als reactie op de motie van het CDA: u kunt een motie indienen om de uitspraken van uw fractievoorzitter recht te trekken. Prima. Het is echter wel een omweg. Onze fractie vindt het gepast als het AB van het SNN – wat een heel ander gremium is dan de gezamenlijke statenvergadering – toch nog afstand neemt van die uitlatingen. Wat de heer Verhagen heeft gezegd is niet niets. Daarom willen wij in de tweede termijn een motie indienen, waarin de staten het AB van het SNN oproepen afstand te nemen van deze uitspraak.

De PLV. VOORZITTER: door mevrouw Groeneveld is een motie ingediend die voldoet aan de formele vereisten. De motie wordt vermenigvuldigd en rondgedeeld en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw GROENEVELD: dank u wel. Verder stemmen wij in met onze voorgangers, die de ongelijke verdeling waar de Partij van het Noorden het over heeft, voldoende verwoord vindt in de overgenomen motie van de PvdA. Voor de collega's van de VVD, die zeggen dat de profit, de people wel omhoog haalt, nog de volgende opmerking: de people moeten terugkomen in onze uitgangspunten. Al was het alleen maar vanuit het ESF-verhaal. We moeten in het Noorden investeren in de mensen en niet alleen in de economie. Het moet wel in balans zijn. Tenslotte willen wij het DB en de staten een idee meegeven voor een volgende gezamenlijke statenvergadering. Zouden we niet met elkaar een conferentie kunnen houden over het klimaatbeleid en de gevolgen daarvan voor de drie Noordelijke provincies? Met name over het water en wat ons daarbij in het Noorden te wachten staat. Ik begrijp dat Drenthe al flink met het onderwerp bezig is geweest. Waarom steken wij daar als drie gezamenlijke provincies niet op in? Het is maar een idee.

De heer WENDT: mijn fractie is blij dat het DB nog steeds aandacht heeft voor de revitalisering van bedrijventerreinen en dat het hoog op de agenda blijft staan. Wij zijn ook blij dat de gedachte van de mal/contramal blijft bestaan. Ook u waardeert de groene ruimte. Dat doet ons deugd. Wij zijn blij met aandacht van het DB voor de duurzaamheid op economisch gebied en op het gebied van de werkgelegenheid. Wij zijn ook blij met de woorden van het college over de motie van GroenLinks. U wilt de intentie en een aantal punten uit de motie overnemen. We zullen straks zien hoe de stemming over deze motie gaat verlopen. Voorzitter, we zijn blij dat er binnen het DB toch ook aandacht blijft voor de zaken buiten het asfalt om. Er is meer dan asfalt. Gelukkig maar. De laatste opmerking die ik wil maken is dat de zin van de motie die zojuist door GroenLinks is ingediend, ons ontgaat. Wij hebben over dit onderwerp in de Drentse staten al een uitspraak gedaan. Wij hoeven dat hier niet nogmaals te doen. We hopen dat GroenLinks de motie nog intrekt.

De heer SLUITER: de reactie van het DB, is er in onze perceptie een geweest die vooral gericht is op het zoeken naar gemeenschappelijkheid. Die blijkt er op hoofdlijnen te zijn. Dit heeft twee belangrijke voordelen. In de eerste plaats levert het ons, heel concreet, een breed gedragen Manifest op. Dat is een stukje inhoud waarin we elkaar vandaag vinden.

In de tweede plaats – en dat zien wij als een voortgaand proces – is er opnieuw een stap gezet in de richting van verdergaande Noordelijke samenwerking. Dat is een zaak die D66 een warm hart toedraagt. Er zit voor ons echter nog één onbegrijpelijk element in. Waarom neemt het DB de motie van GroenLinks, en ik heb het dan over de aangepaste motie, niet over? De aangepaste motie, nodigt u toch uit om die elementen er uit te pikken, die u probleemloos in het Manifest kunt voegen. Wij zien helemaal niet waarom die motie wordt ontraden. GroenLinks geeft u eigenlijk alle ruimte en vraagt u eens goed te kijken naar alle elementen en er uit te pakken wat het DB in het Manifest kan gebruiken, zodat daarmee een accent wordt gelegd op duurzaamheid. U heeft gezegd dat u best bereid bent dat accent te leggen. Ons ontgaat waarom u de aangepaste motie van GroenLinks ontraadt. Wij zullen de motie zeker steunen als u hem niet overneemt. Ik neem aan dat er dan gewoon over wordt gestemd. Het idee van GroenLinks om bij een volgende bijeenkomst na te denken over een klimaatbijeenkomst voor Noord-Nederland, vinden wij om twee redenen een goed idee. Wij denken dat het echt nodig is. In de tweede plaats blijven wij zo met elkaar werken aan een gezamenlijk Noord-Nederland. Dat vinden wij ook een goede zaak. Tot slot nog dit: ik denk dat het goed is, om vanaf deze plaats de heer Kramer te feliciteren. Hij heeft iets bijzonders bereikt vandaag. Daar waar wij de vorige twee gezamenlijke bijeenkomsten, nog verwarring en geroezemoes hadden over tweetaligheid, bleek dat vandaag helemaal geen punt te zijn. Dat heeft hij vandaag bereikt: Johannes: goed gedaan!.

De heer KRAMER: ik heb verder niets meer aan te vullen voorzitter.

De heer ZANEN: voorzitter ik moet helemaal uit mijn schelp kruipen. Dat duurt even, maar ik ben er. Er zijn een aantal uitspraken gedaan, waarvan u een deel heeft overgenomen. Ik noem de sociale kwaliteit. Dat element heeft de PvdA ingebracht. Hiervan is gezegd dat er al een beetje in het onderdeel “werkgelegenheid” is verwerkt. Er is echter wel de bereidheid om de tekst op die punten toe te spitsen. Ook voor wat betreft de duurzaamheid, wat GroenLinks heeft ingebracht. Het betekent wellicht dat er een Manifest gaat komen dat er wat scherper en beter uit ziet, dan het eerste ontwerp dat is voorgelegd. De Partij van het Noorden wil meewerken aan het tot stand komen van een gemeenschappelijk en door iedereen onderschreven Manifest. Ik begrijp dat dit nu, in de afzonderlijke provincies aan de orde gaat komen. Daar zal de discussie dan verder moeten worden gevoerd. Wij zitten op dit moment in Groningen in de Provinciale Staten en nog niet in Friesland en Drenthe. Tenzij het moment veel later is dan 7 maart volgend jaar, moeten wij die discussie alleen in Groningen voeren. Voorzitter, dan wil ik even iets voorlezen. Ik heb hier het Dagblad van het Noorden van 18 oktober jl. Daar staat een dikke kop boven: “Pechtolt wil een fusie van drie Noordelijke provincies. D66 lijsttrekker Alexander Pechtold wil dat Friesland, Groningen en Drenthe fuseren tot één groot landsdeel. Dat scheelt heel wat bureaucratie, denkt hij”. Verder denkt hij dat je dan in Den Haag veel beter thuis komt. Ik noem dat voorzitter, omdat het artikel refereert aan het niet gevoerde debat met D66, over ons streven.

Tenslotte de motie die we hebben ingediend. Ik hoor wel dat er, van de kant van de PvdA, iets van een verwijzing is naar de Fonds Economische Structuurversterking, als ik het goed heb. Voor GroenLinks was dat een reden om te zeggen, dat dit element daarmee voldoende is opgenomen in de aanzet van de volgende versie van het Manifest. Het lijkt me toch zo'n concreet helder punt dat we de motie gewoon moeten handhaven. Ik weet niet of de motie nu in stemming komt, of in de afzonderlijke statenvergaderingen. Het is aan u om daarover te beslissen. Wat de andere moties betreft zijn wij het eens met de CDA-motie. Wel wil ik graag, als de vorige spreker, de benadering onderschrijven van GroenLinks. Ik vind dat het college niet te moeilijk moet doen en gewoon de hoofdlijnen van de motie van GroenLinks mee moet nemen in het volgende Manifestontwerp.

De heer KLOOSTERMAN: ik zal het kort houden. Ik ben blij dat de motie van de PvdA is overgenomen, want daar staat al een beetje de intentie in, die de voorzitter en de heer Gerritsen uitspraken, om toch de gelden van het aardgas mee te nemen in de discussie. Ten aanzien van de motie van het CDA over de regelgeving, deze is overgenomen.

Wat GroenLinks betreft: ik heb al gesproken over duurzaamheid en ik ben van mening dat de duurzaamheid best mag doorklinken. Voorzitter, een Manifest moet vooral helder en doorzichtig zijn en er moeten zaken worden benoemd. In mijn inleiding heb ik al gezegd dat de benoeming te weinig in dit Manifest terug te vinden is.

De PLV. VOORZITTER: nu de beraadslagingen wat u betreft zijn afgerond, heb ik nog een korte reactie namens het DB. In de eerste plaats over de motie die door mevrouw Groeneveld is ingediend. Ik verwijs daarbij naar het standpunt van de vertegenwoordiger van de ChristenUnie. Na wat hier in Drenthe is gebeurd, is deze motie mosterd na de maaltijd. Bovendien komt het AB op zijn vroegst op 23 januari bij elkaar. Dan is de mosterd al zuur geworden. Wij hebben ons er in het openbaar, al duidelijk over uitgelaten. Wat dat betreft lijkt het ons op dit moment niet meer effectief. Daarom ware het wenselijk, dat mevrouw Groeneveld deze motie zou intrekken. Dan de suggestie over een conferentie over klimaatbeleid. Deze suggestie zullen wij in het DB overwegen. Vanmiddag heb ik u al gezegd, dat wij deze ochtend graag een aantal workshops zouden hebben gehad. Het idee van mevrouw Groeneveld is nuttig en zal, met de andere bestaande plannen worden meegenomen voor de eerstvolgende gezamenlijke statenvergadering van de drie provincies in het Noorden. Dan moet ik helaas vaststellen dat, ondanks de wijzigingen in de motie van GroenLinks op stuk nummer 3, waarin thans wordt gesproken over de hoofdlijnen, de motie wat ons betreft nog te dwingend is. Met andere woorden: het DB ontraadt het aannemen van de moties op stuk nummer 3, 4 en 5. Ik wil mevrouw Groeneveld nog kort de gelegenheid geven om te spreken, want misschien gaat ze nog iets intrekken.

Mevrouw GROENEVELD: de motie over de uitspraken van de heer Verhagen trekken wij in.

De PLV. VOORZITTER: de motie op stuk nummer 5 is ingetrokken.

Mevrouw GROENEVELD: wij zijn eigenwijs genoeg, om wanneer we dat nodig vinden, er zelf in de AB-vergadering op terug te komen. De motie over de duurzaamheidstekst handhaven wij.

De heer SLUITER: u kunt de motie van GroenLinks over duurzaamheid niet overnemen, hoewel ik het gevoel heb dat de motie bij u niet op alle punten knelt. Kunt u aangeven waarom de motie knelt? Waarom u die betrekkelijk ruim geformuleerde motie van GroenLinks, waaruit u een aantal onderdelen kunt halen die u ongetwijfeld sympathiek voorkomen, niet over kunt nemen?

De PLV. VOORZITTER: dit is heel helder. Er wordt in de motie gesproken over de hoofdlijnen. Als mevrouw Groeneveld had geformuleerd: "een aantal elementen", hadden we erover kunnen nadenken. De hoofdlijnen veronderstelt toch dat we de motie grotendeels moeten overnemen. In deze vorm willen we dat gewoon niet doen.

De heer ZANEN: voorzitter, er ligt nog een motie ter tafel. Daar moet nog iets mee gebeuren. Het is motie nummer 4.

De PLV. VOORZITTER: ik heb gezegd dat we die ontraden.

De heer ZANEN: daarover moet dan toch worden gestemd?

De PLV. VOORZITTER: dit was de reactie in de tweede termijn van het DB. Hierna sluit ik de beraadslagingen en dan gaan we stemmen. Als de moties niet zijn ingetrokken, worden ze in stemming gebracht. Dat geldt ook voor uw motie.

De heer VERSTEEG: onze interpretatie van de motie van GroenLinks over duurzaamheid is, dat het DB de gevraagde ruimte heeft gekregen. Dat is de reden waarom wij de motie zullen steunen. Er is voldoende ruimte voor het college om mee aan de slag te gaan.

De heer HOLLENGA: in aansluiting op wat de PvdA zegt wil ik opmerken steeds begrepen te hebben, dat het DB in de geest van de motie een aantal dingen zouden willen doen. Als GroenLinks de motie aanpast en zegt: "in de geest van deze motie", dan krijgt u een statenbrede ondersteuning.

Mevrouw GROENEVELD: ik ben benieuwd of de voorzitter de woorden van mijn collega kan onderschrijven. Als de voorzitter dat kan, dan doe ik dat.

De PLV. VOORZITTER: ik heb al een uitspraak gedaan en die ga ik niet herhalen. Ik heb een aantal specifieke elementen genoemd die we graag willen overnemen. Maar van hoofdlijnen moet u dan maken: "een aantal elementen uit de onderstaande tekst". Daar kunnen we mee uit de voeten.

Mevrouw GROENEVELD: wij zijn bereid om de tekst als volgt aan te passen: "in de geest van".

De PLV. VOORZITTER: dat mag ook. We maken er van: "roepen het DB van SNN op, in de geest van onderstaande tekst te opereren". Hiermee is de motie gewijzigd door ingenieus samenspel van mevrouw Groeneveld, de heer Hollenga en de voorzitter. Dan wordt de motie door het DB overgenomen en kunt u hem intrekken.

Mevrouw GROENEVELD: ik trek de motie in.

De PLV. VOORZITTER: de motie is ingetrokken. Dan resteert nog de motie van de heer Zanen. Heer Zanen wilt u stemmen of niet? Wie is er voor de motie van de heer Zanen? Hiermee is de motie verworpen.

De heer ZANEN: u mag ook in de geest van de motie handelen.

De PLV. VOORZITTER: u heeft pech, want de geest van de motie is inmiddels overleden. Verder denk ik niet dat het goed is om nu een formele stemming over het Manifest te houden, maar ik wil wel graag peilen of dat wat u heeft gezegd globaal klopt. Wie is er voor het Manifest in de gewijzigde vorm? Ik stel vast dat dit geldt voor het overgrote deel van de staten, inclusief de heer Zanen.

6. Sluiting

De PLV. VOORZITTER: ik dank het personeel van het Provinciehuis Drenthe voor de verleende gastvrijheid en ik wens u allemaal wel thuis. De vergadering wordt om 17.00 uur gesloten.